

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการ
ทรัพยากรกลุ่มน้ำสู่แผนพัฒนาจังหวัด

จัดทำโดย นายเทิดพงศ์ ไทยอุดม
รหัส 94012

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 94
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
ประจำปี 2564
ลิขสิทธิ์ของสำนักงาน ก.พ.

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการ
ทรัพยากรกลุ่มน้ำสู่แผนพัฒนาจังหวัด

จัดทำโดย นายเทิดพงศ์ ไทยอุดม
รหัส 94012

หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 94
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
ประจำปี 2564

รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

สำนักงาน ก.พ.

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตร
นักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม ของสำนักงาน ก.พ.

สุชาดา ไทยบรรเทา
อาจารย์ที่ปรึกษา

นันทิ จิตสว่าง
อาจารย์ที่ปรึกษา

อักษรศรี พานิชสาส์น
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รัฐบาล มุ่งเน้นความสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เนื่องจากทรัพยากรน้ำมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่ผ่านมามีประเทศไทยประสบปัญหา ขาดแคลนน้ำ น้ำท่วม น้ำแล้ง และคุณภาพน้ำ น้ำเน่าเสีย น้ำเค็มรุกล้ำ มาโดยตลอด ที่ผ่านมารัฐบาลให้ความสำคัญในการบริหารจัดการน้ำเป็นลำดับต้นๆ มีการจัดสรรงบประมาณจำนวนมากในการแก้ไขปัญหา และจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก ทำให้เกิดความแปรปรวนส่งผลให้ น้ำท่วม น้ำแล้ง ทวีความรุนแรงมากขึ้น เกิดภัยพิบัติด้านน้ำบ่อยครั้ง และรุนแรงมากขึ้น อีกทั้งยังผลกระทบจากโรคอุบัติใหม่ การแพร่ระบาดของโควิด 19 ทำให้ การจัดการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับยุค Next Normal รัฐบาลจำเป็นต้องปรับรูปแบบการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้เหมาะสม เพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่มีความผันแปรสูง ให้สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของประชาชน

จากการที่ทรัพยากรน้ำมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่โดยตรงของประชาชนในประเทศ การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) (แผนระดับ 1) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ (แผนระดับ 2) ภายใต้ประเด็นที่ 19 การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ ส่งผลให้มีการจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เพื่อกำหนดทิศทางการแก้ไขปัญหาของประเทศไทย ให้มีประสิทธิภาพและมีเป้าหมายที่ชัดเจน โดยคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) เป็นกลไกในการบริหารจัดการภายใต้การกำหนดให้ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นหน่วยงานกำกับกับการบริหารจัดการน้ำทั้งประเทศ ทั้งนี้ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติมีภาระวิเคราะหข้อมูล “พื้นที่เป้าหมายและแนวทางแก้ไขเชิงบูรณาการ” (Area Based) ซึ่งเป็นพื้นที่ประสบปัญหาน้ำท่วม-ภัยแล้ง หรือปัญหาอื่นๆ ของทรัพยากรน้ำ จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเชิงบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้พื้นที่ที่ประสบปัญหาและความรุนแรงที่เกิดขึ้นลดน้อยลง รวมถึงพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษตามนโยบายของรัฐบาลและพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ บรรจุรวมอยู่ในแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทำให้แผนบริหารจัดการน้ำในภาพรวมของประเทศ มีความชัดเจนในเรื่องทิศทาง เป้าหมาย และกรอบเวลา โดยกำหนดให้เป็นกรอบเชื่อมโยงไปสู่แผนแม่บทลุ่มน้ำ ที่มีการแบ่งขอบเขตลุ่มน้ำใหม่ 22 ลุ่มน้ำหลักทั้งประเทศ และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการจัดทำแผนงาน ตรวจสอบและเสนอแผนงานตามกรอบพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ ปี 2561 ที่กำหนดให้จังหวัดเป็นผู้จัดทำแผนปฏิบัติการทรัพยากรน้ำในรูป คณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด และส่งแผนปฏิบัติการในแต่ละจังหวัด ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำในทุกกลุ่มน้ำ ผ่านขั้นตอนการตรวจสอบความพร้อม ความถูกต้อง ความซ้ำซ้อน ข้อมูลพิกัดที่ตั้ง ผลประโยชน์และผลสัมฤทธิ์ของแต่ละแผนงาน การบูรณาการและการตอบสนองต่อเป้าหมายของแผนแม่บทแต่ละลุ่มน้ำ โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ซึ่งมีหน้าที่จัดทำกรอบนโยบายและกำกับกับการบริหารทรัพยากรน้ำ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีให้เห็นชอบแผนปฏิบัติการและงบประมาณ นั้น สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีการพัฒนา Platform Thai Water Plan เพื่อใช้เป็นเครื่องมือใช้ดำเนินการด้านการจัดทำแผนดังกล่าว อำนวยความสะดวกให้หน่วยงานจัดทำแผนปฏิบัติการสามารถ กรอกและตรวจสอบข้อมูล ชัดเจน สะดวก รวดเร็ว และใช้ประโยชน์ในการติดตามความก้าวหน้าของแผนปฏิบัติการอีกด้วย

ถึงแม้ว่าการบริหารจัดการน้ำที่ผ่านมาประสบความสำเร็จในด้านการกำหนดทิศทาง เป้าหมายและกรอบเวลา ชัดเจนขึ้นมีความเชื่อมโยงแผนแม่บทน้ำในระดับลุ่มน้ำกับแผนแม่บททรัพยากรน้ำในระดับประเทศ ไปในทิศทางเดียวกันแล้วก็ตาม เพื่อให้การจัดทำแผนปฏิบัติการทรัพยากรน้ำให้มีการเชื่อมโยงสู่พื้นที่ และประชาชนใน

พื้นที่ ที่กระจายตัวอยู่ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งแต่ละจังหวัดมีขอบเขตอยู่ในหลายลุ่มน้ำที่แตกต่างกัน มีศักยภาพทรัพยากรน้ำที่แตกต่างกัน อาทิ ปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำผิวดิน ปริมาณน้ำบาดาลที่ใช้ได้ ปริมาณแหล่งน้ำที่ควบคุมได้ แตกต่างกัน โดยเฉพาะมีหลายจังหวัดที่อยู่ในขอบเขตหลายลุ่มน้ำ เพื่อให้สามารถจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม และมีทิศทางและเป้าหมาย ตลอดจนกรอบเวลา สอดคล้องเชื่อมโยงกันกับแผนแม่บทลุ่มน้ำ จึงมีความจำเป็นต้องเชื่อมโยงแผนแม่บทลุ่มน้ำโดยกระจายแผนแม่บทเชื่อมโยงไปแต่ละจังหวัดให้ครอบคลุมสอดคล้องกัน โดยจังหวัดที่มีแผนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจากหน่วยงานในจังหวัดจำนวนมากอยู่แล้ว ให้สามารถจัดกลุ่มแผนงานให้สอดคล้องกับแผนแม่บททรัพยากรน้ำ ให้มีเป้าหมายและทิศทางพร้อมกรอบระยะเวลาในการดำเนินการด้านแผนปฏิบัติการมีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่แผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจังหวัด เชื่อมโยงแผนแม่บทลุ่มน้ำ และแผนแม่บทน้ำชาติ เพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติกำหนดไว้ได้อย่างยั่งยืน ด้วยข้อเสนอการดำเนินการ ดังนี้

1. พัฒนาข้อมูลพื้นฐานด้านทรัพยากรน้ำ โดยกำหนดข้อมูลทรัพยากรน้ำทั้งประเทศ และจัดทำฐานข้อมูลแหล่งน้ำ เส้นทางน้ำ กำหนดรหัส ระบุผู้รับผิดชอบ กำหนดใช้ฐานข้อมูลน้ำ เป็นข้อมูลสารสนเทศใน Thai Water Plan

2. กำหนดบทบาทหน้าที่หน่วยงานด้านทรัพยากรน้ำให้ชัดเจน โดยกำหนดภารกิจและกรอบการทำงานของหน่วยงานและตัวชี้วัดผลการดำเนินการครอบคลุมทุกแผนแม่บท ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดทำรูปแบบมาตรฐานการเสนอโครงการในทุกระดับ พร้อมตัวชี้วัด

3. จัดทำคู่มือการใช้งานในรูปแบบสื่อดิจิทัลและหนังสือคู่มือการใช้งานกระจายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้อย่างทั่วถึง เพิ่มฐานข้อมูลแหล่งน้ำ เส้นทางน้ำใน Thai Water Plan เพิ่มข้อมูลศักยภาพลุ่มน้ำเชื่อมโยงให้เป็นศักยภาพทรัพยากรน้ำจังหวัด และพัฒนาเป็น Platform น้ำแห่งชาติ

4. จัดทำแผนบูรณาการน้ำจังหวัดเชื่อมโยงแผนแม่บทลุ่มน้ำ โดยกำหนดนโยบายจัดทำแผนแม่บทในทุกหน่วยงานเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงแผนแม่บทลุ่มน้ำกับแผนจังหวัด รวม Area Based และ Agenda Based ซึ่งกระทรวงมหาดไทย ต้องสร้างการรับรู้และฝึกปฏิบัติการระบบ Thai Water Plan ในระดับท้องถิ่น พร้อมสร้างการรับรู้

5. กำหนดเป็นนโยบายให้จังหวัดเชื่อมโยงแผนแม่บทลุ่มน้ำกับแผนจังหวัด

6. ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ เชิงรุก ผ่านสื่อออนไลน์ เน้น social media พร้อมติดตามประเมินผล

7. กำหนดรูปแบบศูนย์น้ำจังหวัดให้เป็นมาตรฐาน พร้อมตอบสนองข้อมูลทรัพยากรน้ำจังหวัดและเป็นเครือข่ายกับกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้ศึกษาขอขอบคุณ วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. ที่จัดให้มีหลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 94 ซึ่งมีความสำคัญในการเตรียมความพร้อม และเพิ่มเติมศักยภาพการเป็นผู้นำ-ผู้บริหารที่มีคุณภาพของหน่วยงานต่างๆ และมีโอกาสแลกเปลี่ยนแนวคิดและประสบการณ์กับเพื่อนร่วมรุ่นที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์หลากหลาย ในทุกสาขาวิชาชีพและในพื้นที่ปฏิบัติราชการทั่วประเทศ นำไปสู่การพัฒนาที่หลากหลาย เป็นประโยชน์ในการนำกลับไปพัฒนาหน่วยงาน

ขอขอบคุณ รศ.ดร.อักษรศรี พานิชสาส์น อาจารย์นันทิ จิตสว่าง และอาจารย์สุชาดา ไทยบรรเทา อาจารย์ประจำกลุ่ม 12 ที่ได้ให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทาง ข้อคิดอันเป็นประโยชน์ จนผลงานฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ขอขอบคุณวิทยากรทุกท่านในหลักสูตร นบส. 94 ที่ได้ทุ่มเทถ่ายทอดความรู้ ตลอดระยะเวลาการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ทีมงาน ก.พ. ทุกท่านที่ทุ่มเทในการทำงาน อำนวยความสะดวกในทุกด้าน จนทำให้ประสบความสำเร็จ

ขอขอบคุณสำนักงานทรัพยากรน้ำ และเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่สนับสนุน และช่วยอำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือตลอดหลักสูตรทำให้ประสบความสำเร็จ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลเรื่องการเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำสู่แผนพัฒนาจังหวัดฉบับนี้ ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ขอเสนอแนะเชิงนโยบายที่ได้จัดทำขึ้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถขับเคลื่อนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยสามารถจัดทำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำในระดับจังหวัดเชื่อมโยงกับแผนแม่บทลุ่มน้ำและแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี ขับเคลื่อนทิศทางและเป้าหมายสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ตามต้องการ

เทิดพงศ์ ไทยอุดม

3 กันยายน 2564

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ	ฅ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ.....	ญ
1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	11
1.1 การวิเคราะห์บริบทและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ	11
1.2 ตำแหน่งรองอธิบดีที่เป็นเป้าหมาย	23
1.3 กำหนดวิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	25
2. ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ	26
2.1 การกำหนดประเด็นการศึกษา	26
2.2 การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย	33
2.3 ภาวะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอ	44
3. แผนพัฒนาตนเอง	46
3.1 การวิเคราะห์ตนเอง	46
3.2 การวางแผนพัฒนาตนเอง	48
3.3 ผลการพัฒนาตนเอง	49
บรรณานุกรม	51
ประวัติผู้เขียนรายงานการศึกษาส่วนบุคคล	52

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 2-1 ตารางวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุในการเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ.....	34
ตาราง 3-1 ผลการประเมินของผู้ศึกษา (นายเทิดพงศ์ ไทยอุดม).....	47

สารบัญภาพ

	หน้า
รูปที่ 1-1 ภาพรวมความเชื่อมโยงของแผน 3 ระดับ.....	12
รูปที่ 1-2 วิสัยทัศน์ประเทศไทย 2580 “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	13
รูปที่ 1-3 สารสำคัญของแผนปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน.....	14
รูปที่ 1-4 ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564.....	15
รูปที่ 1-5 แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ.2566-2570.....	16
รูปที่ 1-6 ภาพสรุปการวิเคราะห์บริบทและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ.....	23
รูปที่ 2-1 พื้นที่เป้าหมายการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ (Area Based).....	28
รูปที่ 2-2 แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580).....	29
รูปที่ 2-3 การพัฒนา Thai Water Plan รองรับการจัดทำแผนปฏิบัติการของจังหวัด.....	31
รูปที่ 2-4 แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำ.....	31
รูปที่ 2-5 กรอบแนวคิดการวิเคราะห์ปัญหา.....	34
รูปที่ 2-6 จังหวัดมีพื้นที่หลายลุ่มน้ำมีแผนแม่บทที่แตกต่างกันตามแผนแม่บทลุ่มน้ำ(ตัวอย่างลุ่มน้ำชี).....	37
รูปที่ 2-7 แสดง Action Plan การดำเนินการตามข้อเสนอเชิงนโยบาย.....	39
รูปที่ 3-1 รูป Self - DISC Model.....	46

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

สททช.

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (อังกฤษ: Office of the National Water Resources, ชื่อย่อ: ONWR, สททช.) เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่บูรณาการข้อมูลสารสนเทศ แผนงาน โครงการ งบประมาณบริหารจัดการ ติดตามและประเมินผล การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำทั้งระบบ โดยมีเลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นผู้บังคับบัญชา สูงสุด

กททช.

คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นองค์กรที่กำหนดพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 3 ส่วนที่ 1 มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รองนายกรัฐมนตรีที่ มอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่งได้แก่ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ กรรมการผู้แทน คณะกรรมการลุ่มน้ำ จำนวน 6 คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 คน มีเลขาธิการ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้เลขาธิการแต่งตั้ง ข้าราชการของ สททช. อีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ มีหน้าที่ในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำพ.ศ. 2561 (มาตรา 17)

1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย

1.1 การวิเคราะห์บริบทและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ

1.1.1 การพัฒนาเศรษฐกิจไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึงปัจจุบัน

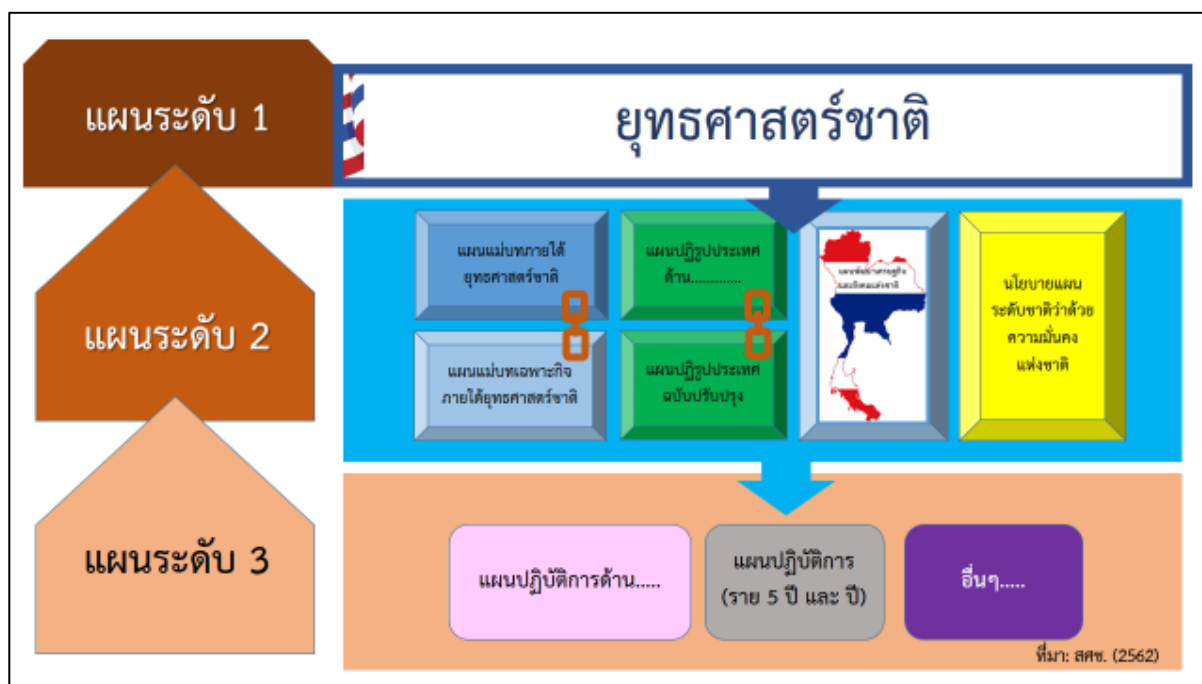
เศรษฐกิจไทยในช่วงระยะ พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2484 ภายหลังจากการปฏิวัติ พ.ศ. 2475 การเมืองการปกครองของไทยได้เปลี่ยนแปลงมาสู่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ผู้นำรุ่นใหม่ทั้งฝ่ายทหาร และพลเรือนส่วนใหญ่มาจากชนชั้นกลาง และได้รับการศึกษาแบบตะวันตก มีความคิดว่าเศรษฐกิจของประเทศไทยในขณะนั้นตกอยู่ในกำมือของต่างชาติ ซึ่งเป็นทั้งชาวจีน และชาวตะวันตก ทางด้านอุตสาหกรรม รัฐบาลส่งเสริมให้ชาวไทยรู้จักทำอุตสาหกรรม ประกาศคำขวัญว่า “ไทยทำ ไทยใช้ ไทยเจริญ” รัฐบาลเริ่มดำเนินนโยบายลงทุนด้านอุตสาหกรรม และธุรกิจทางการบริหาร ซึ่งเราเรียกว่า “รัฐวิสาหกิจ” เศรษฐกิจไทยในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 เศรษฐกิจของไทย การค้าขายกับต่างประเทศ เริ่มประสบความยากลำบาก สินค้าออกของไทยเริ่มลดลง สินค้าจากต่างประเทศมีราคาสูงขึ้น ในปี พ.ศ. 2483 รัฐบาลไทยเริ่มทำสงครามกับฝรั่งเศสด้วยเรื่องปัญหาอินโดจีน เศรษฐกิจไทยภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ถึง พ.ศ. 2502 รัฐบาลไทยยังใช้นโยบายแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจแบบเดิม คือ ส่งเสริมให้ชาวไร่ชาวนาไทยผลิตสินค้าเกษตรเพื่อนำส่งไปขายต่างประเทศ

เศรษฐกิจไทยภายใต้ระบบการลงทุนแบบเสรี (ในช่วง พ.ศ. 2501) จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ประกาศนโยบายส่งเสริมการลงทุนของเอกชน มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจมีการวางแผนพัฒนาประเทศ ในระยะยาวการใช้งบประมาณอยู่ในช่วงระยะเวลา 5 ปี เรียกว่า **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติในปี พ.ศ. 2504 เป็นแผนแรก จากนั้นรัฐบาลต่อๆ มาก็ได้ประกาศแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน คือ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564

การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศก่อนที่จะมีการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ได้อาศัยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นแผนหลักเพื่อเป็นกรอบในการวางแผนปฏิบัติราชการและแผนในระดับปฏิบัติต่างๆ รวมถึงการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในอดีตที่ผ่านมา จึงมีลักษณะครอบคลุมประเด็นการพัฒนาประเทศในทุกมิติอย่างรอบด้าน (Comprehensive Plan) เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐทุกระดับสามารถเชื่อมโยงภารกิจ ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติราชการและคำของบประมาณให้เชื่อมโยงสนับสนุนเป้าหมายของแผนฯ

การพัฒนาประเทศภายใต้กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ผ่านมามีให้ความสำคัญกับมิติการพัฒนาประเทศทุกด้านอย่างเท่าเทียมและสมดุลกัน โดยจุดเน้นของแต่ละยุทธศาสตร์การพัฒนาจะมุ่งเน้นการบรรลุเป้าหมายของมิติการพัฒนาแต่ละด้านเป็นหลัก เพื่อมุ่งหมายให้การบรรลุผลตามเป้าหมายของแผนพัฒนาแต่ละมิติในท้ายที่สุดจะบูรณาการผลรวมที่เกิดขึ้นและทำให้ประเทศบรรลุเป้าหมายในภาพใหญ่ภายใต้แผนฯ ที่กำหนดขึ้นได้

รูปที่ 1-1 ภาพรวมความเชื่อมโยงของแผน 3 ระดับ

อย่างไรก็ดี นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา รูปแบบการจัดทำแผนเพื่อวางกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศได้มีการปรับเปลี่ยนไปอย่างมีนัยสำคัญ โดยมาตรา 65 ภายใต้หมวดแผนนโยบายแห่งรัฐ ได้กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มี**ยุทธศาสตร์ชาติ**เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนระดับที่ 2 และ 3 ตลอดจนการจัดทำกรอบประมาณรายจ่ายประจำปีให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้การถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติให้มีความสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบนั้น **ยุทธศาสตร์ชาติ** ซึ่งเป็น**แผนระดับที่ 1** ซึ่งประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์การพัฒนา จะทำหน้าที่เป็นกรอบทิศทางในภาพใหญ่ที่ครอบคลุมทิศทางการพัฒนาประเทศในการที่จะสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมด้วยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยมี **แผนระดับที่ 2** เป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่าง ๆ ของยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ** ทำหน้าที่กำหนดประเด็นการพัฒนาที่มีการบูรณาการและเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติด้านที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับ**แผนการปฏิรูปประเทศ** ซึ่งทำหน้าที่เป็นแผนที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนแก้ไขปัญหา อุปสรรคเร่งด่วนเชิงโครงสร้าง กลไก หรือกฎระเบียบ เพื่อให้รากฐานการพัฒนามีความเหมาะสมกับบริบทประเทศ ในขณะที่ **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** จะทำหน้าที่เป็นแผนช่วยระยะบุทิศทางการพัฒนาที่ประเทศควรให้ความสำคัญและมุ่งดำเนินการในระยะ 5 ปีของแผนยุทธศาสตร์ชาติ โดยคำนึงถึงพลวัตและเงื่อนไขการพัฒนาที่ประเทศเผชิญอยู่ เพื่อเป็นแนวทางให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องปรับจุดเน้นการดำเนินงานมุ่งสู่การเสริมสร้างความสามารถของประเทศให้สอดคล้อง ปรับตัวเข้ากับกับพลวัตและเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการระบุทิศทางการพัฒนาที่มีความชัดเจนจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศตั้งแต่ระดับทิศทางโครงสร้าง นโยบาย ตลอดจนการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ มีความเชื่อมโยงกันในทุกระดับและจะเป็นกำลังในการขับเคลื่อนประเทศสู่การบรรลุ

เป้าหมายระยะยาว และมีนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นแผนหลักที่เป็นกรอบหรือทิศทางในการดำเนินการป้องกัน แจ่งเตือน แก้ไข หรือ ระวังยับยั้งภัยคุกคามทุกรูปแบบเพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติที่มีความครอบคลุมมิติและประเด็นการพัฒนาของประเทศอย่างรอบด้าน โดยแผนระดับที่ 2 จะเป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่าง ๆ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติในแผนระดับที่ 3 ซึ่งเป็นแผนเชิงปฏิบัติที่มีการระบุการดำเนินงาน/โครงการที่ความชัดเจนตามภารกิจของหน่วยงานของรัฐ ในการที่จะสนับสนุนการดำเนินงานของแผนระดับที่ 2 และยุทธศาสตร์ชาติให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้และมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันในทุกระดับของแผน

1.1.2 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 6 มาตรา 65 “รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว การจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย”

รูปที่ 1-2 วิสัยทัศน์ประเทศไทย 2580 “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน อันจะก่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าวตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) อันเป็นยุทธศาสตร์ชาติดับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย

มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติจะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- (1) ด้านความมั่นคง
- (2) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- (3) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
- (4) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
- (5) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- (6) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

1.1.3 แผนการปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่างๆ ให้เกิดผลตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ซึ่งวิธีการจัดทำแผนต้องให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ต้องมีการวัดผลการดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน และได้มีการตรา “พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ.2560” มีผลใช้บังคับ 1 สิงหาคม 2560 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ 11 คณะ รับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำร่างแผนปฏิรูปประเทศให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ตลอดจนได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง เพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆด้วย โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2561 เห็นชอบร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามที่สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และคณะกรรมการปฏิรูปประเทศเสนอ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้รับทราบแผนการปฏิรูป เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2561 เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา 6 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 จึงให้ประกาศราชกิจจานุเบกษา เพื่อทราบโดยทั่วกัน เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561

รูปที่ 1-3 สารสำคัญของแผนปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน

แผนการปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน : สารสำคัญ – สรุปเป้าหมาย และผลอันพึงประสงค์	
๑. การเมือง	ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักยอมรับความเห็นที่แตกต่าง พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมโดยเปิดเผยตรวจสอบได้ นักการเมืองปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี
๒. การบริหารราชการ	องค์กรภาครัฐเปิดกว้างและเชื่อมโยงข้อมูลกัน กะทัดรัดแต่แข็งแรง ทำงานเพื่อประชาชนโดยเจตนาที่เป็นหลัก จัดระบบบริหารและบริการให้เป็นดิจิทัล จัดระบบบุคลากรให้มีมาตรฐานกลาง มีคุณธรรมและจริยธรรม และสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต
๓. กฎหมาย	ให้กฎหมายและเป็นธรรมสอดคล้องกับหลักนิติธรรมเป็นเครื่องมือส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการกฎหมายอย่างเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจและสามารถเข้าถึงกฎหมายได้ง่าย และมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างถูกต้องและเป็นธรรม
๔. ยุติธรรม	ให้ทุกชั้นตอนมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน มีกลไกช่วยเหลือประชาชนโดยเสมอภาค บังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด พัฒนาระบบสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบและถ่วงดุล ระบบนิติวิทยาศาสตร์มีมาตรฐาน และกระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพเอื้อต่อการแข่งขันของประเทศ
๕. เศรษฐกิจ	มีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับประเทศสูงขึ้น มีการเติบโตอย่างครอบคลุมทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นการให้ระบบมาตรฐานและนวัตกรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของประชาชน และสถาบันทางเศรษฐกิจมีสมรรถนะสูงขึ้น
๖. ทรัพยากรธรรมชาติ	ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการรักษาฟื้นฟูและยั่งยืนเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศ สร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ทั้งทรัพยากรทางบก (ป่าไม้และสัตว์ป่า ดิน แร่) ทางน้ำ ทางทะเลและชายฝั่ง ความหลากหลายทางชีวภาพ และสิ่งแวดล้อม
๗. สาธารณสุข	ระบบบริการปฐมภูมิมีความครอบคลุม ระบบสุขภาพของประเทศมีเอกภาพ กระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้แต่ละพื้นที่ และประชาชนไทยมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีบนหลักการสร้างน้ำขอม และผู้ที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยมีโอกาสเท่าเทียมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็น
๘. สื่อสารมวลชน เทคโนโลยี	ดุลยภาพระหว่างเสรีภาพของการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนกับความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มีความชอบธรรม และการใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีจริยธรรม การรับรู้ของประชาชน และสื่อเป็นโรงเรียนของสังคม ในการให้ความรู้แก่ประชาชน ปกป้องวัฒนธรรมของชาติ และปลูกฝังทัศนคติที่ดี
๙. สังคม	คนไทยหลักประกันทางรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น สังคมแห่งโอกาสและไม่แบ่งแยก ภาครัฐมีข้อมูลและสารสนเทศด้านสังคมที่บูรณาการ และให้ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการชุมชนได้ด้วยตนเอง
๑๐. พลังงาน	ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและกระจายยอมรับของประชาชน ส่งเสริมด้านเทคโนโลยีและการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้การบริหารจัดการด้านพลังงานมีธรรมาภิบาล มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานพลังงาน และการลงทุนในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านพลังงาน
๑๑. ป้องกันการทุจริต	มีมาตรการควบคุม กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้ ยกระดับการบังคับใช้มาตรการทางวินัย มาตรการทางปกครอง เพื่อให้ประเทศไทยปลอดทุจริต

1.1.4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564 ได้นำมโนทัศน์หลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9-11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืดหยุ่นต่อภัยได้อย่างมั่นคงเกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน

การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้จัดทำบนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564 ฉบับนี้ประกอบไปด้วย 10 ยุทธศาสตร์คือ

- (1) การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์
- (2) การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
- (3) การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
- (4) การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- (5) การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน
- (6) การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤตมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย
- (7) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์
- (8) การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม
- (9) การพัฒนาภาคเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ
- (10) ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

รูปที่1-4 ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564

1.1.5 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอยู่ระหว่างจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 สำหรับสาระของกรอบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีเป้าหมายเพื่อ **พลิกโฉมประเทศไทย สู่เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน** โดยสิ่งที่จะต้องทำคือ การเปลี่ยนผ่านประเทศ หรือการ transform ประเทศใน 4 ด้านหลักได้แก่

(1) การเปลี่ยนผ่านจากเศรษฐกิจฐานทรัพยากร ไปสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรมและองค์ความรู้ หรือการมุ่งสู่ **เศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม**

(2) การเปลี่ยนผ่านจากสังคมที่มีเพียงบางกลุ่มที่เข้าถึงโอกาสไปสู่สังคมที่มีโอกาสสำหรับทุกคนและทุกพื้นที่ หรือการสร้างสังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค

(3) การเปลี่ยนผ่านจากการผลิตและการบริโภคที่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไปสู่วิถีชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีความปลอดภัยหรือการเสริมสร้างวิถีชีวิตที่ยั่งยืน

(4) การเปลี่ยนผ่านจากกำลังคนทักษะต่ำและภาครัฐที่ล่าสมัย ไปสู่กำลังคนและภาครัฐที่มีสมรรถนะสูง เพื่อเอื้อต่อการเปลี่ยนผ่านประเทศไปสู่การเป็นเศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน

รูปที่ 1-5 แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ.2566-2570

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2565-2570 ที่กำลังจะถูกกำหนดขึ้น มีกรอบมุ่งเน้นพลิกโฉมประเทศไทย สู่เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน มีการสอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มีแนวทางในการปรับเปลี่ยนเรื่องเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นนวัตกรรมเป็นตัวตั้งให้สอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติในด้านความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น ในด้านสังคมเน้นสร้างสังคมแห่งความเสมอภาคให้กระจายตัวและสม่ำเสมอสอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติในด้านสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม มีแนวทางในการเสริมสร้างวิถีชีวิตที่ยั่งยืน โดยเน้นการลดความ

เสี่ยงภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ สอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติด้านสร้างการเจริญเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังมีกรอบในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไปสู่การพัฒนากำลังคนและภาครัฐที่มีสมรรถนะสูง เพื่อพลิกโฉมประเทศไทย

1.1.6 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 ประเด็นที่ 19

- (1) พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อความมั่นคงด้านน้ำทั้งประเทศ
- (2) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่าและการสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล
- (3) อนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ

จากการที่แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 ประเด็นที่ 19 เป็นเรื่องของการจัดการและกำกับดูแลทรัพยากรน้ำทั้งระบบ ทั่วประเทศ ซึ่งต้องมีการดำเนินการในลักษณะแผนยุทธศาสตร์เชิงรุกที่ต้องมีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้องด้านทรัพยากรน้ำมากถึง 13 กระทรวง 48 หน่วยงาน และ 7,850 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ ทำให้ต้องมีหน่วยงานกำกับดูแลและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศไทยอย่างเป็นระบบ และได้มีการจัดตั้งสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ให้มีหน้าที่บูรณาการข้อมูลสารสนเทศ ฝ่ายแผนงาน โครงการ ฝ่ายงบประมาณบริหารจัดการ และฝ่ายติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบต่อไป

1.1.7 แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

ในการจัดทำ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ในครั้งนี้ ได้มีการทบทวนปรับปรุงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 12 ปีความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนการบูรณาการหน่วยงานด้านน้ำที่เกี่ยวข้อง และจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน นำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกลยุทธ์และแผนงานภายใต้แผนแม่บทฯ สำหรับการใช้แก้ปัญหาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับศักยภาพของกลุ่มน้ำ สภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ไว้ ดังนี้ “ทุกหมู่บ้านมีน้ำสะอาดอุปโภค บริโภค น้ำเพื่อการผลิตมั่นคง ความเสียหายจากอุทกภัยลดลง คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน บริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ภายใต้การพัฒนาอย่างสมดุล โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน” แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) มีทั้งสิ้น 6 ด้าน คือ

(1) ด้านที่ 1 การจัดการน้ำอุปโภค บริโภค เป้าประสงค์เพื่อจัดทำน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภคให้แก่ชุมชน ครบทุกหมู่บ้านหรือทุกครัวเรือน ชุมชนเมือง แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ และพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งการจัดหาแหล่งน้ำสำรองในพื้นที่ซึ่งขาดแคลนแหล่งน้ำต้นทุน พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานในราคาที่เหมาะสม และการประหยัดน้ำ โดยลดการใช้น้ำภาคครัวเรือน ภาคบริการ และภาคราชการ

(2) ด้านที่ 2 การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต เป้าประสงค์เพื่อพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำและระบบส่งน้ำใหม่ให้เต็มศักยภาพ พร้อมทั้งการจัดหาน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝน เพื่อขยายโอกาสจากศักยภาพโครงการขนาดเล็กและลดความเสี่ยงในพื้นที่ไม่มีศักยภาพ ลดความเสี่ยง/ความเสียหายลง ร้อยละ ๕๐ รวมถึงการเพิ่มผลิตภาพและปรับโครงสร้างการใช้น้ำ โดยดำเนินการร่วมกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันและด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมเพื่อยกระดับผลิตภาพด้านน้ำทั้งระบบ

(3) ด้านที่ 3 การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย เป้าประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ การจัดระบบป้องกันน้ำท่วมชุมชนเมือง การจัดการพื้นที่น้ำท่วมและพื้นที่ชะลอน้ำ รวมทั้งการบรรเทาอุทกภัยในเชิงพื้นที่อย่าง

เป็นระบบในระดับลุ่มน้ำและพื้นที่วิกฤต (Area based) ลุ่มน้ำขนาดใหญ่ ลุ่มน้ำสาขา/ลดความเสี่ยงและความรุนแรงลงไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๖๐

(4) ด้านที่ 4 การจัดการคุณภาพน้ำ และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เป้าประสงค์เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน การนำน้ำเสียกลับมาใช้ใหม่ ป้องกันและลดการเกิดน้ำเสียต้นทาง การควบคุมปริมาณการไหลของน้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศ พร้อมทั้งฟื้นฟูแม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีความสำคัญในทุกมิติ เพื่อการอนุรักษ์ พื้นฟูและใช้ประโยชน์ทั่วประเทศ

(5) ด้านที่ 5 การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม และป้องกันการพังทลายของดิน เป้าประสงค์เพื่ออนุรักษ์ พื้นฟู พื้นที่ป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม การป้องกัน และลดการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ต้นน้ำและพื้นที่ลาดชัน

(6) ด้านที่ 6 การบริหารจัดการ เป้าประสงค์เพื่อจัดตั้งองค์กรด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ คณะกรรมการลุ่มน้ำ ฯลฯ) ปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเชื่อมโยงประเด็นการพัฒนาและการหาแหล่งเงินทุน พัฒนาระบบฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจ (คลังน้ำชาติ) สนับสนุนองค์กรลุ่มน้ำ สนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างภาครัฐและเอกชน การบริหารจัดการชลประทาน การศึกษาวิจัยเตรียมความพร้อม ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ พัฒนางานวิจัยนวัตกรรม และเทคโนโลยีสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคการบริการและการผลิต รวมถึงพัฒนารูปแบบเพื่อยกระดับการจัดการน้ำในพื้นที่และลุ่มน้ำ (เชื่อมโยงการตลาด พลังงาน การผลิต และของเสีย)

1.1.8 สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) : วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ หรือชื่อเดิม สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (อังกฤษ: Office of the National Water Resources, ชื่อย่อ: ONWR, สทนช.) เป็นส่วนราชการที่อยู่ในบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยจัดตั้งขึ้นตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๔๖/๒๕๖๐ เรื่อง การจัดตั้งสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2560 ทำหน้าที่บูรณาการข้อมูลสารสนเทศ ฝ่ายแผนงาน โครงการ ฝ่ายงบประมาณบริหารจัดการ และฝ่ายติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบ โดยมีเลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด

มีที่ทำการชั่วคราวอยู่ที่ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หรือ ก.พ. เดิม ก่อนย้ายไปอาคารจุฬามาศ เขตหลักสี่ เนื่องจากที่ทำการเดิมมีพื้นที่คับแคบ ต่อมาในวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2561 ได้มีการเปลี่ยนชื่อหน่วยงานจาก สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็น สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และเปลี่ยนตำแหน่งผู้บังคับบัญชาสูงสุดจากผู้อำนวยการเป็นเลขาธิการ ต่อมาใน วันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 ได้มี ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ฉบับที่ ๖) ให้ เลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ดำรงตำแหน่ง กรรมการในคณะกรรมการนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว ส่งผลให้ นาย สมเกียรติ ประจักษ์วงศ์ ดำรงตำแหน่ง กรรมการในคณะกรรมการนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ ใน วันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2562

วิสัยทัศน์สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ “เป็นองค์กรหลักในการบริหารจัดการเพื่อสร้างความมั่นคงของทรัพยากรน้ำชาติ (A Water-secure Nation)”

พันธกิจ

- (1) ขับเคลื่อนและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งประเทศอย่างเป็นระบบ
- (2) กลั่นกรองแผนงานและโครงการด้านทรัพยากรน้ำให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ
- (3) กำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ
- (4) ส่งเสริมการบูรณาการและการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ

ประเด็นยุทธศาสตร์สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2568

ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ โดยมีเป้าหมายให้สำเร็จในปี 2568 คือ

(1) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตลอดโซ่อุปทานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการตอบสนองความต้องการใช้น้ำอย่างสมดุลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจะต้องคำนึงถึงรูปแบบของโซ่อุปทาน ทั้งระบบของการใช้น้ำตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ ซึ่งมีเป้าหมายในการจัดทำแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพ มีการเพิ่มผลผลิตภาพของการใช้น้ำทั้งระบบ และมีแผนงานอนุรักษ์น้ำและรักษาสมดุลระบบนิเวศ

(2) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนากลไกในการแก้ไข ป้องกันและบรรเทาปัญหา เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในภาวะปกติและวิกฤตอย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาทางด้านทรัพยากรน้ำที่เกิดขึ้นทั้งในสภาวะปกติและวิกฤตจะต้องมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการมีแผนงาน ระบบและกลไกในการดำเนินการเชิงรุกในการแก้ไขป้องกัน และบรรเทาปัญหา ร่วมกับการใช้ระบบสารสนเทศที่ให้บริการข้อมูลน้ำที่แจ่มใส ทันที ติดตาม และประเมินผลที่สามารถสนับสนุนข้อมูลประกอบการตัดสินใจในทุกระดับ

(3) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างความเข้มแข็งและความร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศเพื่อความยั่งยืน ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จะต้องได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับลุ่มน้ำ ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ รวมถึงการขับเคลื่อนด้านกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำให้มีการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการสร้างความรู้ ความเข้าใจความตระหนัก และจิตสำนึกของการใช้ทรัพยากรน้ำของทุกภาคส่วน

(4) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาสมรรถนะองค์กรให้เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ มีสมรรถนะสูงมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะต้องมีการสร้างภาพลักษณ์องค์กรให้เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่สมบูรณ์รองรับทุกภารกิจ ยุทธศาสตร์ และต้องพัฒนาให้เป็นองค์กรคุณธรรมที่มีธรรมาภิบาลและมีการบริหารจัดการภายในที่มีความคล่องตัว และมีความเป็นมาตรฐาน

1.1.9 การวิเคราะห์บริบทและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ

(1) **แนวคิด :** ทรัพยากรน้ำเป็นทรัพยากรพื้นฐานที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนไทยโดยรวม การจัดการทรัพยากรน้ำจึงได้รับการกำหนดให้อยู่ใน**แผนระดับ 1** ในส่วนของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ข้อ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และถูกจัดอยู่ใน **แผนระดับ 2** ได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 19 ครอบคลุมการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ในประเด็นยุทธศาสตร์ข้อ (4) การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังถูกจัดอยู่ในกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565-2569) ซึ่งเป็นทรัพยากรพื้นฐานนำสู่เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน ในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ประเทศไทยจะยังคงเผชิญกับแนวโน้มการ

เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลก ทั้งที่เป็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระยะสั้นและระยะยาวที่สามารถคาดการณ์ผลกระทบได้และที่ไม่สามารถคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในมิติต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญ ด้วยขนาดและลักษณะที่แตกต่างกันออกไป

บริบทและเงื่อนไขสภาพแวดล้อมภายในประเทศจะเป็นตัวแปรหลักที่บ่งชี้ว่าบริบทการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกที่เกิดขึ้นจะสร้างโอกาสหรือเป็นความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ รวมถึงมีอิทธิพลต่อการกำหนดทิศทางของประเทศไทยในอนาคต ได้แก่ **แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับโลก (Global Megatrends)** ด้าน **การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีแนวโน้มที่จะเกิดรวดเร็วและรุนแรงขึ้นจากที่คาดการณ์ไว้เดิม ซึ่งอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกที่เพิ่มสูงขึ้นดังกล่าว จะส่งผลให้เกิดคลื่นความร้อนในพื้นที่ส่วนใหญ่ที่มีมนุษย์ตั้งถิ่นฐานอยู่ และในบางพื้นที่ที่จะมีโอกาสที่ภัยแล้งและภาวะฝนทิ้งช่วงจะเกิดขึ้น ในขณะที่หลายภูมิภาคอาจเผชิญกับความถี่ของการเกิดพายุที่บ่อยและรุนแรงขึ้น ตามสภาพทางภูมิศาสตร์ของแต่ละพื้นที่ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอาจส่งผลให้ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรลดลง หรือพืชบางชนิดอาจมีระยะเวลาการให้ผลผลิตที่เปลี่ยนแปลงไป ยิ่งไปกว่านั้น พื้นที่การเกษตรบางส่วนที่ประสบกับภัยแล้งยาวนานหรือน้ำท่วมซ้ำซากจะไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ส่งผลกระทบต่อรายได้และความเป็นอยู่ของเกษตรกรซึ่งส่วนใหญ่มีรายได้ ในกรณีของประเทศไทย สภาพภูมิประเทศของไทยซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม ประชากรจำนวนมากดำรงชีพด้วยการพึ่งพิงภาคการเกษตร รวมทั้งมีระยะทางของพื้นที่ชายฝั่งทะเลยาวถึง 3,100 กิโลเมตร จึงมีโอกาสสูงที่ไทยจะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากกว่าหลายประเทศ โดยพบว่า ที่ผ่านมามีพื้นที่ร้อยละ 23 ของประเทศได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในหลากหลายรูปแบบ เช่น น้ำท่วมฉับพลัน ภาวะภัยแล้ง และการรุกคืบของน้ำทะเล เป็นต้น ซึ่งรายงาน Global Climate Risk Index ของ German watch ได้จัดอันดับให้ประเทศไทยมีมูลค่าความสูญเสียจากภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับสภาพอากาศในช่วงปี 2542 - 2560 สูงเป็นอันดับที่ 8 จาก 181 ประเทศทั่วโลก

ในส่วนผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางและรุนแรงในเกือบทุกประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย การแพร่ระบาดของโรคอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง มิได้เป็นเพียงวิกฤตการณ์ทางสาธารณสุขเท่านั้น แต่ได้ส่งผลกระทบไปถึงมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม การใช้ชีวิตของประชากรและโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะต่อไปอย่างมีนัยสำคัญ โดยผลกระทบและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบในระดับโลกและไทย สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ตั้งแต่ช่วงต้นปี 2563 เป็นต้นมา ทำให้เศรษฐกิจหดตัวอย่างรุนแรง รวมถึงการว่างงานและเคลื่อนย้ายไปทำงานนอกระบบมากขึ้น อีกทั้งการหดตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการจ้างงานในเขตเมืองยังส่งผลให้เกิดแนวโน้มแรงงานคืนถิ่น หรือการเคลื่อนย้ายกลับไปทำงานในภูมิลำเนาเพิ่มสูงขึ้น เกิดการใช้ทรัพยากรมากขึ้นตามมา **ด้านทรัพยากรน้ำ** ที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มีการพัฒนาแหล่งน้ำต้นทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งแหล่งน้ำต้นทุนที่เป็นแหล่งน้ำผิวดินและแหล่งน้ำใต้ดิน อย่างไรก็ตาม ด้วยปริมาณความต้องการใช้น้ำที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำตามธรรมชาติทั้งจากการกระทำของมนุษย์และปัจจัยตามธรรมชาติ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของฝนที่ทำให้แหล่งน้ำต้นทุนหลายแห่งมีปริมาณน้ำที่เก็บกักได้ในแต่ละปี ลดลงจากในอดีต ส่งผลให้ปัญหาการขาดแคลนน้ำยังคงเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีและเป็นความท้าทายที่สำคัญของการบริหารจัดการน้ำของประเทศตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำได้ถูกกำหนดเป็นแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) จำนวน 6 ด้าน ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องและตอบสนองเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมี การกำหนดวิสัยทัศน์ดังนี้ “ทุกหมู่บ้านมีน้ำสะอาดอุปโภค บริโภค น้ำเพื่อการผลิตมั่นคง ความเสียหายจาก

อุทกภัยลดลง คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน บริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ภายใต้การพัฒนาอย่างสมดุล โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน”

(2) **ทิศทาง :** ที่ผ่านมารัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการบริหารจัดการน้ำมาโดยตลอด โดยได้จัดสรรงบประมาณจำนวนมากในการแก้ไขปัญหาและจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติม แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากไม่มีหน่วยงานกลางในการประสานงาน กำกับดูแล เพื่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานอย่างแท้จริง ในการจัดการเรื่องน้ำอุปโภคบริโภค การจัดการเพื่อป้องกันน้ำท่วมและอุทกภัยในส่วนที่ยังไม่บรรลุตามเป้าหมาย การจัดการคุณภาพน้ำและการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม ในปีพ.ศ. 2558 ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานเพื่อทำหน้าที่หลักต้นและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีเอกภาพเกิดการบูรณาการในทุกระดับ พร้อมทั้งได้จัดตั้งสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 46/2560 ลงวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2560 ทำหน้าที่ในการบูรณาการข้อมูลสารสนเทศแผนงาน โครงการ งบประมาณ และติดตามประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ การเพิ่มผลผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ และการอนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำทั่วประเทศ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติได้จัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี โดยกำหนดกลยุทธ์มาตรการ และเป้าหมาย ที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ และสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานนโยบายที่กำกับขับเคลื่อนแผนแม่บทเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งต้องดำเนินการในลักษณะแผนยุทธศาสตร์เชิงรุกที่ต้องมีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้องมากถึง 13 กระทรวง 48 หน่วยงาน และ 7,850 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ

(3) **หน้าที่ :** ตามที่บัญญัติในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2562 ที่ระบุในข้อที่ 2 ดังต่อไปนี้

ให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบาย จัดทำแผนแม่บท กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำของประเทศและขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ จัดทำผังน้ำ บูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ แผนงาน โครงการ งบประมาณ ประสานความร่วมมือด้านต่างประเทศเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ และติดตามประเมินผลการบริหารทรัพยากรน้ำ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

- รับผิดชอบงานธุรการของ กนช. คณะกรรมการลุ่มน้ำ และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง
- กลั่นกรองและเสนอความเห็นต่อ กนช. ในการจัดทำนโยบายและแผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการ แผนงบประมาณการบริหารทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ และแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ
- จัดทำผังน้ำเสนอ กนช. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ
- ประสานการดำเนินงานกับคณะกรรมการลุ่มน้ำ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ
- รวบรวมและจัดเตรียมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และริเริ่มกิจกรรมหรือโครงการใดๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของ กนช.
- ให้คำแนะนำและสนับสนุนหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำ รวมทั้งการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามที่ได้รับภารกิจ

- อำนวยความสะดวกและกำกับดูแลโครงการสำคัญระดับชาติหรือโครงการเร่งด่วนเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำที่จำเป็นต้องมีการประสานการทำงานหลายหน่วยงาน

- ติดตาม ประเมินผล และเสนอความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และรายงานต่อ กนช.

- กำกับดูแลและบริหารจัดการระบบสารสนเทศทรัพยากรน้ำทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติ

- ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชน ประชาชน และชุมชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในด้านการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู การอนุรักษ์ และการดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ

- เสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

หน้าที่ของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นองค์กรที่เปรียบเสมือนเป็นแม่บ้านของ กนช.(บอร์ดน้ำ) ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานแล้ว ยังเป็นทำหน้าที่เลขานุการ(ด้านน้ำ)นายกรัฐมนตรี

ด้านผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ถึงแม้จะส่งผลกระทบกับการจัดการทรัพยากรน้ำ แต่สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติได้มีการเตรียมรับมือไว้แล้วดังแสดงใน**ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 (ประเด็นยุทธศาสตร์สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2568)** มีสาระสำคัญคือการพัฒนากลไกในการแก้ไข ป้องกันและบรรเทาปัญหาเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในภาวะปกติและวิกฤติอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามจากข้อมูลทรัพยากรน้ำ การพยากรณ์ สถานการณ์น้ำและการแจ้งเตือน ในบางพื้นที่อาจจะมีโอกาสเกิดภัยแล้งและภาวะฝนทิ้งช่วงถี่ขึ้น ในขณะที่หลายภูมิภาคอาจเผชิญกับความถี่ของการเกิดพายุที่บ่อยและรุนแรงขึ้นตามสภาพทางภูมิศาสตร์ของแต่ละพื้นที่ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอาจส่งผลให้ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรลดลง การเกิดน้ำท่วม น้ำแล้ง มีความถี่มากขึ้นกว่าปกติ จึงควร**มุ่งเน้นการจัดทำข้อมูลและการพยากรณ์การแจ้งเตือนให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ในทุกระดับ ตามความเหมาะสมกับผู้ใช้งาน**

ในส่วนผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบในระดับโลกและไทย ตั้งแต่ช่วงต้นปี 2563 เป็นต้นมา ทำให้เศรษฐกิจหดตัวอย่างรุนแรง รวมถึงการว่างงานและเคลื่อนย้ายไปทำงานนอกประเทศมากขึ้น อีกทั้งการหดตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการจ้างงานในเขตเมืองยังส่งผลให้เกิดแนวโน้มแรงงานคืนถิ่น หรือการเคลื่อนย้ายกลับไปทำงานในภูมิลำเนาเพิ่มสูงขึ้น เกิดการใช้ทรัพยากรน้ำมากขึ้นตามมา ที่ผ่านมามีประเทศไทยได้มีการพัฒนาแหล่งน้ำต้นทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งแหล่งน้ำต้นทุนที่เป็นแหล่งน้ำผิวดินและแหล่งน้ำใต้ดิน อย่างไรก็ตาม ด้วยปริมาณความต้องการใช้น้ำที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำตามธรรมชาติทั้งจากการกระทำของมนุษย์และปัจจัยตามธรรมชาติ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของฝนที่ทำให้แหล่งน้ำต้นทุนหลายแห่งมีปริมาณน้ำที่เก็บกักได้ในแต่ละปี ลดลงจากในอดีต ส่งผลให้ปัญหาการขาดแคลนน้ำยังคงเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีและเป็นความท้าทายที่สำคัญของการบริหารจัดการน้ำของประเทศตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จึงเห็นสมควรทบทวนแผนแม่บทน้ำทุก 5 ปี จากแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความจำเป็นที่เกิดขึ้นในอนาคต

รูปที่ 1-6 ภาพสรุปการวิเคราะห์บริบทและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

1.2 ตำแหน่งรองอธิบดีที่เป็นเป้าหมาย

1.2.1 กำหนดตำแหน่งเป้าหมาย

ตำแหน่งผู้ช่วยเลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (นักบริหารระดับต้น)

1.2.2 ขอบเขตความรับผิดชอบของตำแหน่งผู้ช่วยเลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

กำกับดูแล กองนโยบายและแผนแม่บท กองวิเคราะห์โครงการและงบประมาณ กองการต่างประเทศ ศูนย์นวัตกรรมและเทคโนโลยีทรัพยากรน้ำ จึงมีหน้าที่หลักในด้านต่างๆ ที่สำคัญ ในการกำหนดทิศทางในด้านการเสนอแนะนโยบาย และจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนแม่บท เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาพรวมของประเทศไทย พิจารณาศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนา นวัตกรรมการบริหารจัดการน้ำในมิติเศรษฐกิจ สังคม เศรษฐศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม ที่เหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของประเทศ เสนอแนะแนวทางการดำเนินงาน มาตรการ และบูรณาการการจัดทำแผนปฏิบัติการทรัพยากรน้ำของประเทศ ดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์ กลั่นกรอง และจัดลำดับความสำคัญ เพื่อกำหนดพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำ หรือการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ รวมทั้งกำกับดูแล โครงการระดับชาติหรือโครงการเร่งด่วนตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศ รวบรวมกลั่นกรองแผนปฏิบัติการทรัพยากรน้ำ เพื่อนำเสนอต่อ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

จากกรอบหน้าที่ของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานนโยบายที่กำกับการขับเคลื่อนแผนแม่บทบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งต้องดำเนินการในลักษณะแผนยุทธศาสตร์เชิงรุกที่ต้องมีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้องมากถึง 13 กระทรวง 48 หน่วยงาน และ 7,850 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ และขอบเขตความรับผิดชอบของตำแหน่งหน้าที่ของผู้ช่วยเลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ต้องกำกับดูแล การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การกลั่นกรองกำหนดพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำ และอื่นๆ ดังกล่าว จะเห็นว่าสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่ง คือการบริหารจัดการข้อมูล ที่ต้องใช้เป็น

ข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณาให้กับหลายหน่วยงานให้ถูกต้องตรงกัน และที่สำคัญคือ ภาคประชาชน โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างทั่วถึง สามารถสะท้อนปัญหา แนวทางการพัฒนา โดยสามารถเชื่อมโยงการจัดการทรัพยากรน้ำได้อย่างถูกต้อง ประเด็นปัญหาอุปสรรคของการบูรณาการประกอบด้วย การไม่สามารถการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ขาดศักยภาพในการจัดทำแผนงานและบูรณาการเชิงพื้นที่ ขาดระบบข้อมูลที่ทันสมัยและสามารถเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีกฎหมาย ระเบียบ และระบบงานที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก มีการกำหนดหน้าที่และอำนาจทับซ้อนกัน

ปัจจุบันสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติได้ดำเนินการจัดทำระบบพัฒนาระบบการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ที่ทันสมัย (Big Data Analytics) เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน และการใช้ทีมด้านวิชาการวิเคราะห์ ประมวลผล และส่งต่อข้อมูลด้านทรัพยากรน้ำ ในรูปแบบ Inflow Graphic และพัฒนาซอฟต์แวร์ประมวลผลขนาดใหญ่ เช่น Thai-water Plan ซึ่งทำให้การดำเนินการด้านแผนปฏิบัติการพัฒนาทรัพยากรน้ำชัดเจน และมีข้อมูลประกอบละเอียดมากขึ้น นอกจากนี้ยังดำเนินการเตรียมข้อมูลฝั่งน้ำ 22 ลุ่มน้ำหลักทั้งประเทศ เพื่อนำเข้าร่วมใน Thai-water Plan แล้วก็ตาม ข้อมูลที่ได้ยังเป็นข้อมูลที่ระดับชุมชนเข้าถึงได้ยาก เนื่องจากข้อมูลลงถึงในระดับตำบล หรืออำเภอเท่านั้น ทำให้เกิดช่องว่างของการนำข้อมูลไปใช้พัฒนาทรัพยากรน้ำในชุมชน การพัฒนายังคงจะเห็นเป็นการพัฒนาจากหน่วยงานหลักๆ ในรูปแบบเดิมเป็นส่วนใหญ่ (Top-Down) ทำให้บริบทการพึ่งพาตนเอง ของชุมชนยังติดขัด และไม่สามารถเข้าถึง และนำไปเชื่อมต่อการพัฒนาในระดับที่สูงกว่าได้ รวมไปถึงการแบ่งปันทรัพยากรน้ำ ยังคงไม่เกิดความเท่าเทียม เนื่องจากช่องว่างของการเข้าถึงข้อมูลชุมชนนั่นเอง นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อการวางแผนอนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรน้ำของชุมชนอีกด้วย และจากผลการดำเนินการที่ผ่านมา ถึงแม้ว่าในการบูรณาการน้ำโดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ จะดำเนินการจัดทำแผนแม่บทลุ่มน้ำ โดยกระจายแผนแม่บทไปสู่ทุกกลุ่มน้ำโดยคณะกรรมการลุ่มน้ำแล้วก็ตาม การดำเนินการเชื่อมโยงแผนแม่บทจากกลุ่มน้ำไปสู่ระดับจังหวัดในรูปคณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัดยังคงไม่เกิดขึ้น ปัญหาในเรื่องข้อมูลทรัพยากรน้ำที่ชุมชนเข้าถึงได้ยาก ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังคงมีปัญหการวางแผนพัฒนาในระดับจังหวัดยังเป็นแผนงานของหน่วยงานหลักเป็นส่วนใหญ่ ไม่สะท้อนกับแผนแม่บทน้ำของจังหวัด เนื่องจากจังหวัดแบ่งตามพื้นที่เขตปกครอง ทรัพยากรน้ำของกลุ่มน้ำแบ่งตามขอบเขตลุ่มน้ำ บางจังหวัดอยู่พื้นที่หลายลุ่มน้ำรวมกัน ดังนั้นผู้ศึกษาจึงกำหนดแนวทางดำเนินการเรื่องการจัดการเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำกับแผนพัฒนาจังหวัด และเน้นแนวทางการจัดทำระบบข้อมูลน้ำให้เข้าถึงง่าย ครอบคลุมทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับชุมชน นอกจากนี้ในอนาคต ต้องดำเนินการจัดการให้ชุมชนกำหนดแผนพัฒนาทรัพยากรน้ำชุมชน สะท้อนกลับขึ้นมาสู่แผนพัฒนาทรัพยากรน้ำจังหวัด และเชื่อมโยงเป็นแนวทางเดียวกันกับแผนลุ่มน้ำ เพื่อสานต่อเป็นแผนพัฒนาทรัพยากรน้ำในระดับประเทศ เพื่อให้เกิดความชัดเจน สอดคล้องต่อเนื่องกัน สนับสนุนค้ำจุนกันอย่างสมบูรณ์ เพื่อส่งเสริมการสร้างสังคมแห่งการเสมอภาคและลดความเหลื่อมล้ำในทิศทางของแผนแม่พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ที่กำหนดหมุดหมายไว้ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่กำหนดให้ภาครัฐยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการที่สะดวกรวดเร็วโปร่งใส

1.2.3 ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่จำเป็นต้องใช้ของตำแหน่งเป้าหมาย

ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ที่จำเป็นต้องใช้ของตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีความจำเป็นต้องมี

- (1) ความรู้ด้านอ่าน เขียน พูด ฟังภาษาอังกฤษในการสื่อสาร เนื่องจากต้องกำกับดูแล กองการต่างประเทศ และภารกิจประสานงานด้านต่างประเทศเป็นประจำ

- (2) ทักษะดิจิทัล ในการพัฒนาด้านการจัดเก็บข้อมูล การส่งถ่ายข้อมูลสู่ผู้ใช้ในทุกกระดับ การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ในระบบ Social media รวมถึง ความสามารถในการนำเสนอ การใช้โปรแกรมนำเสนอ และการใช้ทักษะการพูดในที่ชุมชน
- (3) ทักษะการวางแผนโครงการ (Project Planning)
- (4) ทักษะการสร้างทีม การ Coaching ทั้งภายใน-ภายนอกองค์กร

1.3 กำหนดวิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย

วิสัยทัศน์ของเป้าหมาย “ข้อมูลทรัพยากรน้ำของ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ถูกต้อง ครบถ้วนเพื่อทุกคนเข้าถึงง่าย ตามระดับความจำเป็นของผู้ใช้งาน”

2. ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

2.1 การกำหนดประเด็นการศึกษา

2.1.1 สภาพปัญหา ความสำคัญของปัญหา ความท้าทาย

“น้ำ” เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของโลก รวมถึงเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะประเทศไทย มีอาชีพหลักด้านเกษตรกรรม ทรัพยากรน้ำจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในประเทศ อย่างไรก็ตาม จากการแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติด้านน้ำบ่อยครั้งและรุนแรงมากขึ้น พร้อมทั้งการเพิ่มขึ้นของชุมชนเมืองการขยายตัวของเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ส่งผลให้เกิดภาวะการขาดแคลนน้ำ ภาวบน้ำท่วม มลพิษทางน้ำ วิกฤตการณ์เกี่ยวกับน้ำ ที่ประเทศไทยประสบมาตลอดในช่วงหลายปีที่ผ่านมาตามท้องถิ่นต่าง ๆ ทุกภาคของประเทศ การจัดการทรัพยากรน้ำจึงได้รับการกำหนดให้อยู่ในแผนระดับ 1 ในส่วนของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ข้อ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และถูกจัดอยู่ใน แผนระดับ 2 ได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 19 ครอบคลุมการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ ทรัพยากรน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ในประเด็นยุทธศาสตร์ข้อ (4) การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังถูกจัดอยู่ในกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565-2569) ซึ่งเป็นทรัพยากรพื้นฐานนำสู่เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน ในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ประเทศไทยจะยังคงเผชิญกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลก ทั้งที่เป็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระยะสั้นและระยะยาว ที่สามารถคาดการณ์ผลกระทบได้ และที่ไม่สามารถคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน

ด้านแผนงานทรัพยากรน้ำ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 แผนงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ของรัฐสภา คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายฯ ได้มีข้อสังเกตดังนี้

(1) แผนงานบูรณาการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวนไม่น้อยอยู่ในลักษณะการรวมแผนงานเข้าด้วยกัน แต่ไม่ได้มีการวางแผนเพื่อกำหนดภารกิจร่วมกันระหว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น แผนงานบูรณาการจึงไม่มีการบูรณาการอย่างแท้จริง แต่เป็นเพียงการรวมแผนเข้าด้วยกัน เพื่อประโยชน์ในการโอนงบประมาณเท่านั้น ในการนี้ มีข้อสังเกตว่า การดำเนินงานของแผนงานบูรณาการที่มีหน่วยงาน หลายหน่วยงานร่วมกันดำเนินการมากกว่า 2 หน่วยงาน จะต้องมีเจ้าภาพหลักให้ชัดเจน หรือมีเจ้าภาพหลัก (Core Center) ในการเป็นหน่วยประสานงาน เพื่อจัดการประชุมร่วม เป้าหมายร่วม ยุทธศาสตร์ แผนงานและผลผลิต (ความสำเร็จของภาพรวม) ให้ชัดเจน มากกว่าที่จะบูรณาการเพียงประเด็นเนื้อหา แต่ต้องบูรณาการในแง่กระบวนการดำเนินงาน และเป้าหมายผลลัพธ์ร่วมด้วย

(2) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานระดับนโยบาย ควรดำเนินการ

(2.1) จัดทำแผนแม่บทด้านการจัดการ ทรัพยากรน้ำที่ครอบคลุมการดำเนินการและงบประมาณของทุกหน่วยงาน รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดหลักเกณฑ์ การแบ่งความรับผิดชอบภารกิจด้านการจัดการ ทรัพยากรน้ำให้ชัดเจน

(2.2) กำกับ ติดตาม ประเมินผลการ ดำเนินการตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทั้งนี้อาจจัดทำแผนปฏิบัติการ ระยะสั้นและระยะยาวให้ชัดเจน โดยครอบคลุม พื้นที่ทั่ว

ประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่นอก เขตชลประทาน และควรศึกษาระบบเชื่อมโยง การกระจายน้ำจากแหล่งน้ำไปยังพื้นที่เป้าหมาย

(3) หน่วยงานในฐานะเจ้าภาพ แผนงานบูรณาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวนมากจะต้อง มีกลไก และแนวทางการกำกับ ติดตามที่มี ประสิทธิภาพให้สามารถบรรลุเป้าหมายร่วม ของแผนงานบูรณาการฯ

(ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563; สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร 2563)

สำนักงบประมาณของรัฐบาลศึกษา รวบรวม และจัดหมวดหมู่ ข้อสังเกต ของคณะกรรมการวิสามัญฯ ในส่วนของแผนงานบูรณาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 - 2564 พบว่ามีประเด็นสำคัญที่คณะกรรมการวิสามัญฯ ให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

(1) ควรจัดทำแผนงานบูรณาการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติโดยมีความเชื่อมโยงกับพันธกิจของหน่วยรับงบประมาณภายใต้แผนงานบูรณาการ

(2) หน่วยงานเจ้าภาพต้องกำหนดนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติงาน แนวทางการติดตามประเมินผลให้กับหน่วยงานภายใต้แผนงานฯ อย่างชัดเจน

(3) การจัดลำดับความสำคัญ และกำหนดโครงการ/กิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรน้ำ ควรพิจารณาทั้งด้านวิศวกรรมและความเป็นธรรมระหว่างกลุ่มผู้ได้รับผลประโยชน์กับผู้เสียผลประโยชน์

(ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญฯ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2564)

จากข้อสังเกต ของคณะกรรมการวิสามัญฯ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสามารถสรุปประเด็นปัญหาได้ดังนี้

1. ขาดการวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมายร่วมกัน แต่ละหน่วยงานต่างเสนอแผนปฏิบัติการตามกรอบพันธกิจและยุทธศาสตร์ของแต่ละหน่วยงาน ไม่สามารถเชื่อมโยงเป้าหมายร่วมกันได้อย่างชัดเจน และมีความหลากหลายในการเสนอแผนงานโครงการ ไม่เป็นการบูรณาการอย่างแท้จริง

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ ยังขาดศักยภาพในการเสนอแผนงานและแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน รวมทั้ง ไม่สามารถตรวจสอบแผนงานและแผนปฏิบัติการของหน่วยงานของรัฐที่ทำในพื้นที่ได้

3. ขาดระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องร่วมกัน รวมทั้ง ข้อมูลพื้นฐานที่สนับสนุนการบูรณาการกำหนดเป้าหมายร่วมกันได้ชัดเจน/แต่ละหน่วยงานจึงพิจารณาภายใต้ข้อมูลที่มีอยู่

นอกจากนี้จากประสบการณ์ในการทำงานยังพบว่า กฎหมาย/ระเบียบ และระบบงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยพระราชบัญญัติ 37 ฉบับและพระราชกำหนด 2 ฉบับ ซึ่ง มีการกำหนดหน้าที่และอำนาจทับซ้อนกัน ทำให้เกิดปัญหาความซ้ำซ้อน เกิดความล่าช้าในการจัดทำแผนปฏิบัติการในภาพรวม

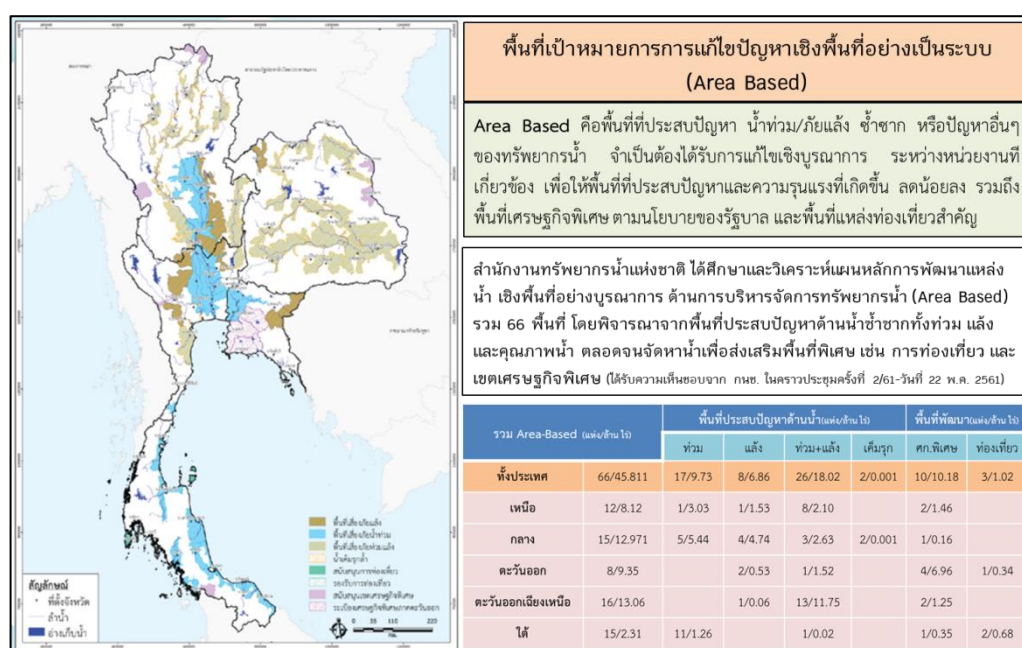
2.1.2 ความจำเป็นในการพัฒนา

แผนแม่บทน้ำ เป็นแผนที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาทรัพยากรน้ำที่มีผลกระทบต่อประชาชน สนับสนุนด้านเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ มีการจัดหาและใช้น้ำที่สมดุล ทนสมัย ทนการถล่ม และสร้างความเป็นธรรม ใช้มาตรการทั้งด้านโครงสร้าง กฎระเบียบ องค์การการจัดการ การจัดการข้อมูล การเตือนภัย การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ยึดหลักการสร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ พื้นฟู และการพัฒนาแหล่งน้ำรวมถึงการใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำ เพื่อตอบสนองปัญหา

ความต้องการในทุกด้านอย่างยั่งยืน โดยการจัดหาแหล่งเก็บกักน้ำ ต้องพิจารณาการจัดลำดับความสำคัญที่ตอบสนองต่อเป้าหมาย ทิศทางการพัฒนาของประเทศในแต่ละด้านในภาพรวม และแนวโน้มการพัฒนาในอนาคต รวมทั้งการให้ความสำคัญกับทุกภาคส่วนในการใช้น้ำ ทั้งด้านอุปโภคบริโภค การผลิต (เกษตรและอุตสาหกรรม) และเพื่อรักษาระบบนิเวศ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติมีการดำเนินการจัดทำ “แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)” 6 ด้าน คือ

- (1) ด้านที่ 1 การจัดการน้ำ อุปโภค บริโภค
- (2) ด้านที่ 2 การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต
- (3) ด้านที่ 3 การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย
- (4) ด้านที่ 4 การจัดการคุณภาพน้ำ และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ
- (5) ด้านที่ 5 การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม และป้องกันการพังทลายของดิน
- (6) ด้านที่ 6 การบริหารจัดการ

รูปที่ 2-1 พื้นที่เป้าหมายการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ (Area Based)

ในการจัดทำ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) นั้นมีการทบทวนปรับปรุงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 12 ปีความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนการบูรณาการหน่วยงานด้านน้ำที่เกี่ยวข้อง และจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน นำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกลยุทธ์และแผนงานภายใต้แผนแม่บทฯ สำหรับแก้ไขปัญหาน้ำอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับศักยภาพของกลุ่มน้ำสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน นอกจากนี้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้ศึกษาและวิเคราะห์แผนหลักการพัฒนาแหล่งน้ำ เชิงพื้นที่อย่างบูรณาการ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (Area Based) รวม 66 พื้นที่ โดยพิจารณาจากพื้นที่ประสบปัญหาด้านน้ำซ้ำซากทั้งท่วม แล้ง และคุณภาพน้ำ ตลอดจนจัดหาน้ำเพื่อส่งเสริมพื้นที่พิเศษ เช่น การท่องเที่ยว และเขตเศรษฐกิจพิเศษ (ได้รับความเห็นชอบจาก

กนช. ในคราวประชุมครั้งที่ 2/61-วันที่ 22 พ.ค. 2561) นำมาผนวกรวมไว้ในแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาลอีกด้วย

รูปที่ 2-2 แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

การจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จะต้องถ่ายทอดเชื่อมโยงแผนลงสู่ **ระดับลุ่มน้ำ** และในที่สำคัญที่สุดควรมีการถ่ายทอดเชื่อมโยงแผนแม่บทดังกล่าว ให้ไปถึง **ระดับจังหวัด** เพื่อให้การดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการทรัพยากรน้ำเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาจังหวัด ให้มีกรอบและทิศทางสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนแม่บทลุ่มน้ำ และแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี ซึ่งเป็นแผนระดับชาติ

การจัดทำแผนปฏิบัติการทรัพยากรน้ำของจังหวัดในแต่ละปีที่ผ่านมา แต่ละจังหวัดใช้การรวบรวมแผนงานจากหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานส่วนกลางที่ปฏิบัติงานในจังหวัด และจัดหมวดหมู่ให้เป็นไปตามแผนแม่บทน้ำ 6 ด้าน แต่ไม่มีการพิจารณาเชื่อมโยงข้อมูลแผนแม่บทลุ่มน้ำให้เป็นกรอบแผนแม่บทน้ำจังหวัด ทำให้การจัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรน้ำของจังหวัดไม่เป็นไปตามทิศทาง และกรอบแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปีทั้ง 6 ด้าน ทำให้การจัดสรรงบประมาณในแต่ละปียังไม่ตอบสนองแผนแม่บทน้ำที่กำหนดไว้ได้ จังหวัดยังคงไม่สามารถกำหนดแผนงานในลุ่มน้ำที่ตนเองเป็น **Steak Holder** ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาในระดับลุ่มน้ำ มีการวิเคราะห์ ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ จะต้องพัฒนาอะไรก่อนหลัง เพื่อให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำที่มีอยู่ หากปริมาณน้ำที่มีอยู่มากจะสามารถ Transfer น้ำไปที่อื่นได้หรือไม่ และหากน้ำไม่พอจะสามารถผันน้ำจากที่อื่นมาได้ หรือไม่ หรือจะเปลี่ยนการเพาะปลูก เปลี่ยนชนิดพืช หรือจะกำหนด Demand อะไรบ้าง ซึ่งต้องมีการทำข้อตกลง ในระดับจังหวัด และมีการตกลงในระดับลุ่มน้ำให้ชัดเจนตามแผนแม่บทที่กำหนดไว้ ดังนั้นการเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำกับแผนพัฒนาจังหวัดจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องดำเนินการให้เป็นรูปธรรมในทุกจังหวัด เพื่อว่าในอนาคตจะต้อง

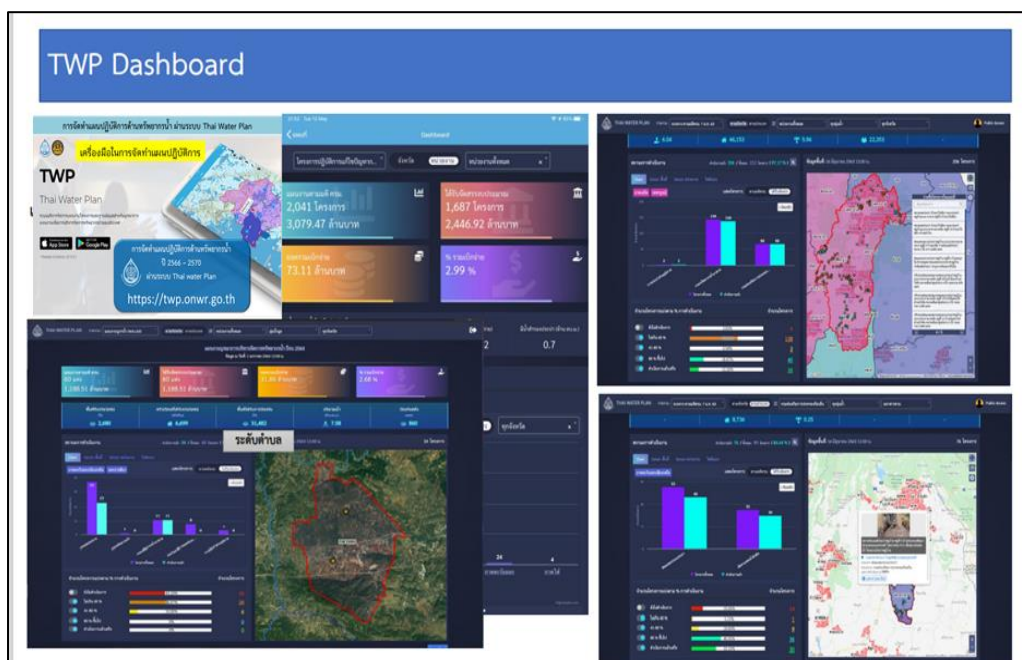
เชื่อมประสานกับแผนพัฒนาในระดับ อำเภอ ตำบล และชุมชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการจัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรน้ำจังหวัด จะต้องเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญให้กับทุกชุมชน ที่สามารถเข้าถึงได้ และมีส่วนร่วมในการพิจารณา รับทราบ ร่วมวางแผนพัฒนาทรัพยากรน้ำในระดับชุมชนต่อเนื่องเชื่อมโยงในเครือข่ายน้ำ ตั้งแต่ระดับปลายน้ำ กลางน้ำ และต้นน้ำ สู่ระดับประเทศ ส่งผลในการสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ประเทศไทย ต่อไป

2.1.3 สภาพของปัญหาที่ผ่านมาและแนวโน้มของปัญหาในอนาคต

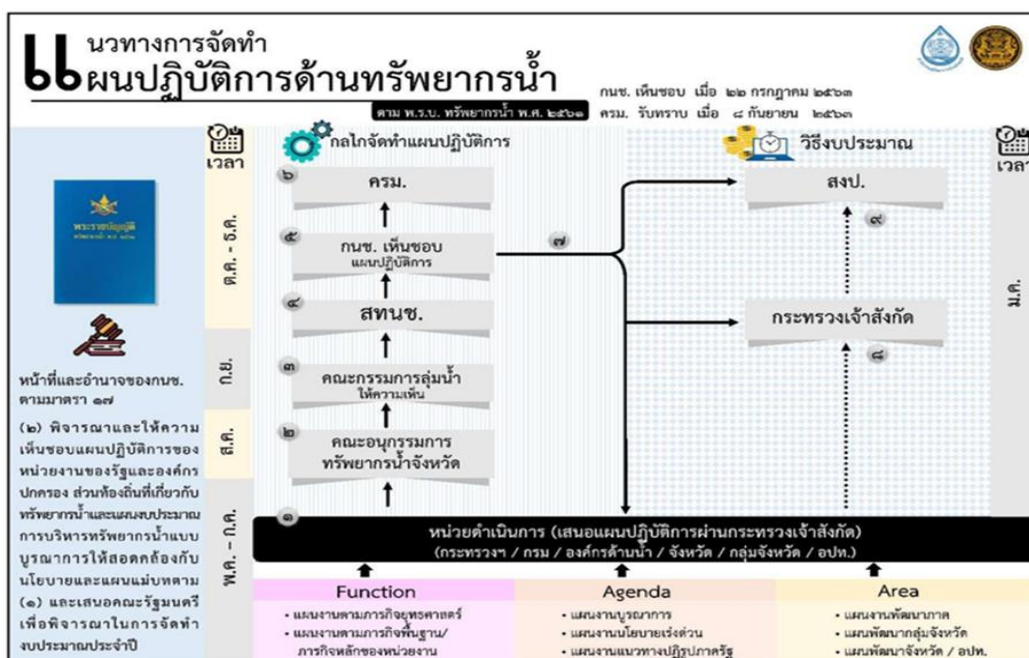
จากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก มีแนวโน้มทำให้สถานการณ์น้ำ มีความแปรปรวนมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ปัญหาด้านทรัพยากรน้ำทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นในอนาคต อีกทั้งผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบในระดับโลกและไทย ตั้งแต่ช่วงต้นปี 2563 เป็นต้นมา ทำให้เศรษฐกิจหดตัวอย่างรุนแรง รวมถึงการว่างงานและเคลื่อนย้ายไปทำงานนอกระบบมากขึ้น อีกทั้งการหดตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการจ้างงานในเขตเมืองยังส่งผลให้เกิดแนวโน้มแรงงานคืนถิ่น หรือการเคลื่อนย้ายกลับไปทำงานในภูมิลำเนาเพิ่มสูงขึ้น เกิดการใช้ทรัพยากรน้ำมากขึ้นตามมา ที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มีการพัฒนาแหล่งน้ำต้นทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งแหล่งน้ำต้นทุนที่เป็นแหล่งน้ำผิวดินและแหล่งน้ำใต้ดิน อย่างไรก็ตาม ด้วยปริมาณความต้องการใช้น้ำที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น การวางแผนพัฒนาทรัพยากรน้ำจึงต้องมีความชัดเจน มีทิศทางที่สอดคล้องกับพื้นที่ และตรงกับความต้องการของประชาชน แต่การบูรณาการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ของหน่วยงานต่างๆ ยังคงขาดทิศทางในการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจน แม้ว่ารัฐบาลมีการกำหนดนโยบายให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ ระดับนโยบายได้มีการกำหนดให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการของหน่วยงานที่ต้องมีความสอดคล้องของข้อมูลด้านการพัฒนา รวมทั้งประเด็นปัญหาและความต้องการเชิงพื้นที่ แต่เนื่องจากยังไม่สามารถจำแนกขอบเขตภารกิจและพื้นที่ดำเนินการได้อย่างชัดเจน ทุกหน่วยงานจึงยังคงดำเนินการภายใต้กรอบภารกิจตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และวัฒนธรรมการทำงานแบบเดิมตามศักยภาพของตนเอง ปัญหาเหล่านี้ ส่งผลกระทบต่อการขับเคลื่อนนโยบายและทิศทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ ไม่สามารถขับเคลื่อนการบูรณาการเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้น

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้พัฒนาระบบการจัดทำแผนปฏิบัติการในรูปแบบ **ระบบบูรณาการแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำ** หรือ Thai Water Plan โดยเริ่มให้ การจัดทำแผนปฏิบัติการด้านน้ำปี 2566-2570 เพื่อแก้ไขปัญหา น้ำเชิงพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทุกมิติ ลดความซ้ำซ้อน ตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน Thai Water Plan เป็นเครื่องมือสำคัญที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในบูรณาการแผนงาน/โครงการด้านทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบ สร้างระบบฐานข้อมูลกลางที่สามารถค้นหา ตรวจสอบความซ้ำซ้อน และวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของแผนงานได้ พร้อมใช้เป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ความเหมาะสม ด้านวิศวกรรม สังคม เศรษฐศาสตร์ และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพื่อให้การจัดทำแผนปฏิบัติการด้านบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศครอบคลุมในทุกมิติ สะดวกและรวดเร็ว มีความโปร่งใส สามารถใช้งบประมาณได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

รูปที่ 2-3 การพัฒนา Thai Water Plan รองรับการจัดทำแผนปฏิบัติการของจังหวัด

รูปที่ 2-4 แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำ

อย่างไรก็ตาม การจัดทำแผนปฏิบัติการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ก่อนนำแผนปฏิบัติการในระดับจังหวัดเข้า Thai Water Plan ต้องผ่านกระบวนการพิจารณาของผู้มีส่วนได้เสีย ตามลำดับขั้นตอนต่างๆ ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ และข้อกำหนดของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ตามผังแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 หน่วยดำเนินการ (กระทรวง, กรม, องค์การด้านน้ำ, จังหวัด, กลุ่มจังหวัด, อปท.) เสนอแผนปฏิบัติการผ่านกระทรวงต้นสังกัด ในทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง (Function, Agenda และ Area) ทุกแผนงานด้านทรัพยากรน้ำในแต่ละจังหวัดจะถูกนำเสนอให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัดพิจารณา

ขั้นตอนที่ 2 คณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด รวบรวมพิจารณาจัดทำแผนงาน แผนปฏิบัติการ และแผนงบประมาณการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการของส่วนราชการ หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับจังหวัด ตามกรอบแผนแม่บทระดับลุ่มน้ำ และเสนอคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (กบจ.) ทราบ และแผนงานจะถูกรวบรวมส่งต่อไป คณะกรรมการลุ่มน้ำ

ขั้นตอนที่ 3 คณะกรรมการลุ่มน้ำดำเนินการ พิจารณาแผนงานเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) เกี่ยวกับแผนงานและโครงการในการดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

ขั้นตอนที่ 4 สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติในนามเลขานุการ พิจารณากลับกรอง ตรวจสอบแผนงาน ในการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการ แผนงบประมาณการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) เกี่ยวกับแผนงานและโครงการในการดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

ขั้นตอนที่ 5 คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) พิจารณาเห็นชอบแผนงานและโครงการในการดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ และนำเสนอต่อ คณะรัฐมนตรีเพื่ออนุมัติ

ขั้นตอนที่ 6 รัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติแผนงานและโครงการที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) เห็นชอบ และให้แยกดำเนินการตามขั้นตอนในการอนุมัติงบประมาณต่อไป

ขั้นตอนที่ 7 แผนงานและโครงการที่ได้รับอนุมัติ จะถูกจัดส่งให้หน่วยดำเนินการ (กระทรวง, กรม, องค์การด้านน้ำ, จังหวัด, กลุ่มจังหวัด, อปท.) กระทรวงต้นสังกัด และสำนักงบประมาณ

ทั้งนี้หน่วยงานจะต้องดำเนินการตามระเบียบวิธีงบประมาณใน **ขั้นตอนที่ 8** และ **ขั้นตอนที่ 9** ต่อไป ตาม แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำ

จากการที่ **คณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด** เป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการกำหนดแผนปฏิบัติการ และกรอบการพัฒนาทรัพยากรน้ำของจังหวัดให้สอดคล้องกับแผนแม่บทลุ่มน้ำ ปัจจุบันแต่ละจังหวัดยังไม่มีแผนแม่บทน้ำที่ถ่ายทอดมาจากแผนแม่บทลุ่มน้ำอย่างชัดเจน จึงไม่สามารถกำหนดทิศทางของแผน และที่สำคัญ ยังไม่สามารถกำหนดทิศทางของจังหวัด ตลอดจนไม่สามารถหาแนวทางการกำหนดลำดับความสำคัญของแผนงานได้อย่างเป็นรูปธรรม ที่ผ่านมาเป็นการรวบรวมแผนงานจากหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะในส่วนท้องถิ่นก็ยังเป็นเพียงการเสนอโครงการที่มีขนาดเล็ก ไม่เชื่อมต่อกับหน่วยงานภาครัฐ ทำให้ไม่สามารถตอบสนองปัญหาของพื้นที่ หรือแก้ไขปัญหาหลักๆ ที่เป็นปัญหาของท้องถิ่นจริงๆ ทำให้เกิดการสิ้นเปลืองงบประมาณ การซ้ำซ้อนของแผนปฏิบัติงาน และที่สำคัญแผนงานไม่ตรงกับความต้องการตามกฎหมาย ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา อีกทั้งยังส่งผลไปถึงโอกาสในการพัฒนาจากชุมชน

การที่ผู้ศึกษามุ่งเน้นประเด็นศึกษาในหัวข้อ การเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำกับแผนพัฒนาจังหวัด จุดประสงค์เพื่อมุ่งเน้นให้เห็นความสำคัญของการจัดทำแผนแม่บทน้ำในระดับจังหวัด ซึ่งเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญ ที่ต้องเชื่อมโยงกับแผนแม่บทลุ่มน้ำ และจะต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งเป็นแผนแม่บทระดับประเทศ

ปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในทุกกลุ่มน้ำทั่วประเทศ การวางแผนแก้ไขปัญหามีความละเอียดอ่อน ทำให้หน่วยงานภาครัฐพยายามวางแผนแก้ไข ตามภารกิจ หน้าที่ และความจำเป็นพื้นฐานเพื่อให้สามารถช่วยเหลือบรรเทา หรือป้องกันความเดือดร้อนให้กับประชาชน ชุมชนท้องถิ่น ชุมชนเมือง และพื้นที่ต่างๆที่เกิดปัญหาเรื่องน้ำ แต่เนื่องจากมีหน่วยงานภาครัฐจำนวนถึง 48 หน่วยงาน และท้องถิ่นอีกกว่า 7,850 แห่ง ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ที่พบเป็นประจำได้แก่

- (1) ความทับซ้อนของแผนการปฏิบัติการ เกิดจากแต่ละหน่วยวางแผนของตนเอง ในกรอบพื้นที่หรือขอบเขตความรับผิดชอบ โดยไม่สามารถบูรณาการได้อย่างจริงจัง ต่างคนต่างทำ
- (2) ทำงานนอกขอบเขตความรับผิดชอบ เกิดจากประชาชน ชุมชน หรือหน่วยงานท้องถิ่นในพื้นที่ไม่มีศักยภาพ จึงร้องขอหน่วยงานรัฐให้ช่วยเหลือดำเนินการให้
- (3) การวางแผนพัฒนาไม่มีการวางแผนแบบบูรณาการเกิดการพัฒนาไม่ตรงประเด็น ไม่สอดคล้องไม่เหมาะสมกับศักยภาพของทรัพยากรน้ำที่มี เกิดการพัฒนาที่ไม่เหมาะสมกับพื้นที่หรือความต้องการในพื้นที่
- (4) พื้นที่เขตการปกครองไม่สอดคล้องกับพื้นที่ขอบเขตลุ่มน้ำ บางครั้งการพัฒนาไม่ตรงตามความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย เช่นแหล่งน้ำอยู่ท้องถิ่นแห่งหนึ่ง แต่ผู้ได้รับประโยชน์อยู่ท้องถิ่นอีกแห่งหนึ่ง ผู้มีส่วนได้เสียไม่ได้รับรู้ข้อมูลครบถ้วน
- (5) พื้นที่จังหวัดอยู่ในหลายลุ่มน้ำ หรือพื้นที่ลุ่มน้ำอยู่หลายจังหวัด ทรัพยากรแต่ละลุ่มน้ำมีศักยภาพและข้อจำกัดไม่เหมือนกัน ไม่สามารถจัดลำดับการพัฒนาได้อย่างถูกต้อง
- (6) จังหวัดไม่มีข้อมูล และไม่รับรู้ข้อจำกัด หรือศักยภาพทรัพยากรน้ำในเขตพื้นที่จังหวัด

ประเด็นการศึกษา

1. เหตุใด จังหวัดจึงยังไม่สามารถเชื่อมโยงกับแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำกับแผนพัฒนาจังหวัด
2. ทำอย่างไร จังหวัดจะสามารถเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำกับแผนพัฒนาจังหวัด

2.2 การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย

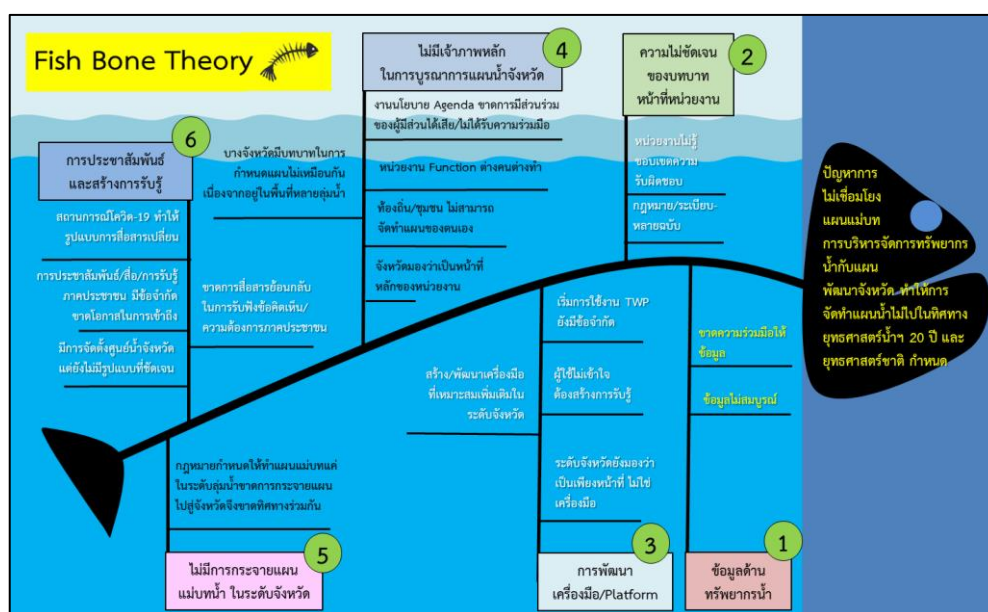
2.2.1 หลักการ แนวคิด ที่ใช้เป็นกรอบหรือแนวทางในการจัดทำข้อเสนอ

การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในหัวข้อเรื่อง การเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำกับแผนพัฒนาจังหวัด ผู้ศึกษาได้นำประเด็นข้อสังเกตของคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 และ 2564 ของรัฐสภา ประกอบกับการใช้ข้อมูลในการจัดทำแผนแม่บททรัพยากรน้ำ 20 ปี โดยใช้แผนภูมิแนวคิด ทฤษฎีกระดูกปลา (Fish Bone Theory) หรือ ผังกระดูกปลา (Fish Bone Diagram) เป็นแผนผังที่จะช่วยบอกความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุหลัก, สาเหตุย่อย และปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย พบว่าประเด็นสำคัญที่ทำให้แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำกับแผนพัฒนาจังหวัด ไม่สามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างสัมฤทธิ์ผล ได้แก่

- (1) ข้อมูลพื้นฐานด้านทรัพยากรน้ำ ขาดความสมบูรณ์ และขาดความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากหน่วยงาน
- (2) ความทับซ้อนของอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน และกฎหมาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้องมีมากเกินไป

- (3) การพัฒนาเครื่องมือ (Platform) อยู่ในระยะเริ่มต้นใช้งานต้องมีการพัฒนาต่อ และสร้างความเข้าใจการใช้งานมากขึ้น อีกทั้งต้องสร้างเครื่องมือที่จำเป็นเพิ่มเติม
- (4) ไม่มีเจ้าภาพหลักในการรวมแผน เนื่องจากแต่ละหน่วยงานมีเอกภาพของตนเอง
- (5) ไม่มีการกระจายแผนแม่บทลุ่มน้ำเชื่อมโยงในระดับจังหวัด
- (6) อุปสรรคของการประชาสัมพันธ์ในช่วงโควิด 19 ต้องดำเนินการในรูปแบบใหม่ให้เหมาะสม

รูปที่ 2-5 กรอบแนวคิดการวิเคราะห์ปัญหา

2.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องประกอบการจัดทำข้อเสนอ

จากประเด็นการศึกษาข้อที่ 1. จังหวัดจึงยังไม่สามารถเชื่อมโยงกับแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำกับแผนพัฒนาจังหวัด โดยพบปัญหาและสาเหตุตามตาราง 2-1

ตาราง 2-1 ตารางวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุในการเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

(1) ข้อมูลพื้นฐานด้านทรัพยากรน้ำ

ปัญหา	สาเหตุ
1) ข้อมูลพื้นฐานด้านทรัพยากรน้ำไม่ครบถ้วน	1) หน่วยงานปฏิบัติการเรื่องทรัพยากรน้ำมีหลายหน่วยงาน ทำให้ข้อมูลพื้นฐานการจัดกระจายอยู่แต่ละหน่วยงาน ขาดการคัดกรองและจัดการข้อมูล การวิเคราะห์และนำไปใช้ แม้มีการรวบรวมข้อมูล จากหลายหน่วยงาน ยังคงมีข้อมูลบางประเภท ที่ต้องดำเนินการเชิงวิเคราะห์ เพื่อหาข้อมูลเปรียบเทียบ หรือบางข้อมูลยังต้องจัดเก็บเพิ่มเติม เพื่อให้การใช้ข้อมูลถูกต้องทันสมัย

(2) ความไม่ชัดเจนของบทบาทหน้าที่

ปัญหา	สาเหตุ
1) ความไม่ชัดเจนในขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงาน	1) แผนถ่ายโอนภารกิจอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงมีหลายภารกิจที่ยังไม่สามารถถ่ายโอนได้ รวมถึงในเรื่องของแหล่งน้ำ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานรัฐ ที่มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ทับซ้อนกันอยู่ ในแต่ละภารกิจ เช่น กรมเจ้าท่า กรมชลประทาน กรมโยธาธิการฯ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น บางแหล่งน้ำยังไม่สามารถกำหนดความรับผิดชอบได้ชัดเจน โดยเฉพาะแม่น้ำ ลำคลอง
2) มีกฎหมาย และระเบียบหลายฉบับ กำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานทับซ้อนกัน	2) กฎหมาย/ระเบียบ ด้านบริหารจัดการทรัพยากรน้ำมีการตราขึ้นหลายฉบับ มีการกำหนดหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานทับซ้อนกัน เกิดปัญหาความซ้ำซ้อนและเกิดความล่าช้าในการจัดทำแผนปฏิบัติการในภาพรวม

(3) การพัฒนาเครื่องมือ (Platform)

ปัญหา	สาเหตุ
1) Thai Water Plan มีข้อจำกัดเนื่องจากเป็นเครื่องมือพัฒนาขึ้นใหม่ เพื่อใช้กรอกข้อมูลแผนปฏิบัติการของจังหวัด และหน่วยงาน Function เริ่มใช้งานในปี 2564 เพื่อรวบรวมแผนงานปี 2566-2570 ยังคงต้องมีการพัฒนาและปรับปรุง เพิ่มเติมให้เหมาะสมต่อไป	1) เป็นเครื่องมือใหม่ที่ใช้ในการรับข้อมูลจากทุกหน่วยงานในการกรอกข้อมูลแผนปฏิบัติการของทุกจังหวัด ทั้ง Function , Agenda และ Area โดยให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัดเป็นผู้จัดทำแผนงานให้สอดคล้องกับแผนแม่บทลุ่มน้ำที่ครอบคลุมจังหวัดนั้นๆ เพื่อให้ คณะกรรมการลุ่มน้ำให้ความเห็นและ สทนช. ใช้กลั่นกรองแผนปฏิบัติการ โดยพิจารณาจากความพร้อมแบบ แปลน แผนผัง การขอใช้ที่ดิน และความซ้ำซ้อนของแผนงาน พิจารณาผ่านแผนแม่บท 6 ด้าน ของแผนแม่บทบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี เริ่มใช้งานเป็นปีแรก ยังคงมีข้อจำกัดหลายด้าน
2) การใช้งาน Thai water Plan ผู้เกี่ยวข้อง ในระดับผู้ใช้งานการกรอกข้อมูล ผู้ใช้งานเพื่อตรวจสอบติดตาม และประเมินผล ยังไม่แพร่หลาย ขาดความเข้าใจ เนื่องจากยังคงเป็น Platform ใหม่	2) เป็น Platform ใหม่เริ่มใช้ปีแรก ถึงแม้จะมีการทำคู่มือใช้งานในรูปแบบวิดีโอใน You Tube ในทุกประเด็นแล้วก็ตาม ผู้ใช้งานไม่เข้าใจการทำงาน และยังมีข้อจำกัดในด้าน ช่องทางการเข้าใช้ยังไม่พอเพียง และ Steak Holder ยังเข้าถึงน้อย

ปัญหา	สาเหตุ
3) หน่วยงานในระดับจังหวัดยังไม่ได้มองว่าเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการแผนทรัพยากรน้ำทั้งระบบ คงมองว่าเป็นแค่โปรแกรมการกรอกแผนปฏิบัติการเท่านั้น	3) หน่วยงานในระดับจังหวัดมองว่าเป็นแค่เป็นเครื่องมือใช้ในการกรอกข้อมูลแผนปฏิบัติการ โดยที่ Platform ดังกล่าวสามารถตรวจสอบแผนปฏิบัติการน้ำได้ทั้งระบบ ตรวจสอบหน่วยงาน ยุทธศาสตร์ และติดตามผลการดำเนินการได้ทุกงบประมาณเรื่องน้ำในแต่ละจังหวัด ลงไปจนถึงระดับตำบลในรูปแผนที่และตารางรายงาน เนื่องจากการเริ่มใช้งาน ยังคงต้องเพิ่มการทำความเข้าใจให้มากขึ้นต่อไป
4) จังหวัดยังไม่มีการพัฒนาเครื่องมือหรือ Platform เพิ่มเติมในเรื่องการแยกประเภทแหล่งน้ำ-ผู้รับผิดชอบ แหล่งน้ำ-ลำน้ำในระดับต่างๆ และข้อมูลสถานการณ์น้ำ/การพยากรณ์ในระดับจังหวัด	4) จังหวัดยังไม่มีเครื่องมือด้านการพยากรณ์/การรายงานสถานการณ์น้ำกลาง เพื่อให้ติดตามสภาพปัญหาน้ำแบบเป็นระบบในระดับจังหวัดเพื่อวางแผนพัฒนาและป้องกันแก้ไขปัญหา รวมไปถึง ข้อมูลแหล่งน้ำทุกขนาด โดยเฉพาะแหล่งน้ำขนาดเล็ก และลำน้ำย่อยๆ ในจังหวัด ที่แบ่งภารกิจความรับผิดชอบในการกำกับดูแลที่ชัดเจน ทำให้ในระดับชุมชนไม่สามารถเข้าถึงการพัฒนาแหล่งน้ำ ชุมชน มักเกิดการร้องเรียนร้องขอไปรวมอยู่ที่จังหวัดแต่ไม่ได้รับการแก้ไข

(4) ไม่มีเจ้าภาพหลักในการบูรณาการแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจังหวัด

ปัญหา	สาเหตุ
1) แผนงานตามนโยบาย งานโครงการสำคัญ Agenda หลายรายการเป็นโครงการขนาดใหญ่ ครอบคลุมหลายลุ่มน้ำ หรือหลายจังหวัด ไม่มีเจ้าภาพหลักจัดการในด้านการประชาสัมพันธ์ ขาดการมีส่วนร่วม เกิดความล่าช้าของแผนปฏิบัติงาน	1) นโยบายโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ครอบคลุมพื้นที่กว้าง บางโครงการครอบคลุมระหว่างลุ่มน้ำ บางโครงการครอบคลุมหลายจังหวัด อาจมีหลายหน่วยงานร่วมทำงาน ทำให้ไม่มีเจ้าภาพหลักจัดการประชาสัมพันธ์ หลายโครงการเสียโอกาสในการพัฒนา หรือต้องเพิ่มระยะเวลาในการดำเนินการ เนื่องจากกระบวนการสร้างการเรียนรู้ รับรู้ รับทราบ และเข้าใจคลาดเคลื่อน
2) หน่วยงาน Function ต่างคนต่างดำเนินการตามแผนงานของหน่วยงานไม่เกิดการบูรณาการแผนปฏิบัติงาน	2) การวางแผนเพื่อกำหนดภารกิจร่วมกันระหว่าง หน่วยงาน ที่ไม่มีการบูรณาการอย่างแท้จริง แต่เป็นเพียงการรวมแผนเข้าด้วยกัน เพื่อประโยชน์ในการโอนงบประมาณเท่านั้น ไม่มีการกำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์ ร่วมกันอย่างแท้จริง
3) จังหวัดมองว่าการจัดทำแผนเป็นหน้าที่หลักของหน่วยงาน	3) เกือบทุกจังหวัด ยังคงมีแนวคิดที่แผนงานเกิดจากหน่วยงานในจังหวัดที่มีภารกิจหลักเป็นผู้กำหนด จึงยังคงมอบหมายให้แต่ละหน่วยงานกำหนดแผนปฏิบัติการ และจังหวัดก็จะรวบรวมแผนและส่งต่อไปในนามจังหวัด

(5) แผนแม่บทลุ่มน้ำไม่มีการกระจายเชื่อมโยงในระดับจังหวัด

ปัญหา	สาเหตุ
1) พรบ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 กำหนดให้จัดทำแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรน้ำในระดับประเทศ และในระดับลุ่มน้ำ ตามมาตรา 17 (1) และ (3) และมาตรา 18 แต่ไม่ได้ระบุให้มีการจัดทำแผนแม่บทบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจังหวัด จึงยังไม่มีกำหนดแผนแม่บทในระดับจังหวัด	1) เนื่องจากการจัดทำแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรน้ำจังหวัด ไม่มีกฎหมายให้จังหวัดดำเนินการ แต่ในมาตรา 17 (2) กนช. จะเห็นชอบแผนปฏิบัติการของหน่วยงานของรัฐ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ และแผนงบประมาณการบริหารทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทตาม และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาในการจัดทำงบประมาณประจำปี เมื่อไม่มีการเชื่อมโยงแผนแม่บทลุ่มน้ำไปสู่จังหวัด ทำให้แผนปฏิบัติการจังหวัดไม่ตอบสนองทิศทางแผนแม่บททรัพยากรน้ำ 20 ปี ซึ่งไม่สอดคล้องกับแผนระดับชาติ

(6) การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้

ปัญหา	สาเหตุ
1) การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ ในยุคการระบาดของโควิด-19 ทำให้ต้องปรับปรุงรูปแบบการประชาสัมพันธ์	1) จากสถานการณ์โควิด 19 ทำให้รูปแบบการดำเนินการด้านประชาสัมพันธ์การทำงานต้องปรับเปลี่ยน จากเดิมหลายประการ เน้นสื่อดิจิทัล และการสื่อสารแบบ Social Media มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการประชุมในระบบออนไลน์เต็มรูปแบบ
2) การสร้างการรับรู้ภาคประชาชนมีข้อจำกัด ขาดโอกาสในการเข้าถึง	2) ภาคประชาชนยังมีการปรับตัวช้าอยู่บ้าง ในการใช้งานสื่อดิจิทัล สื่อออนไลน์ แต่ในส่วนของ Social Media ยังถือว่าอยู่ในระดับสูงมากขึ้น การประชาสัมพันธ์ต้องสร้างกระบวนการที่เหมาะสมในยุค Next Normal ต่อไป
3) มีการจัดตั้งศูนย์น้ำจังหวัด ในปี 2564 เนื่องจากเริ่มดำเนินการ จึงยังไม่มีรูปแบบการจัดการศูนย์น้ำจังหวัดที่มีมาตรฐานชัดเจน	3) กนช. เห็นชอบให้มีการจัดตั้งศูนย์น้ำจังหวัดเพื่อเป็นศูนย์กลางด้านการบริหารจัดการข้อมูลน้ำในจังหวัด และเป็นหน่วยงานในการบูรณาการแผนปฏิบัติการทรัพยากรน้ำจังหวัด แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ และรูปแบบการจัดการของศูนย์น้ำดังกล่าว

ปัญหา	สาเหตุ
4) การบริหารจัดการน้ำ มีระบบกรอกข้อมูลแผนปฏิบัติการ (TWP) โดย สทช.เป็นเจ้าภาพบูรณาการแผนน้ำ แต่ยังไม่มียระบบการข้อมูลย้อนกลับ เพื่อรับรู้รับทราบความต้องการของ Steak Holder	4) จากการดำเนินการด้านบูรณาการแผนงานในปัจจุบัน ยังเป็นการรวบรวมแผนงานในเชิง Function และ Agenda แม้ว่าบางส่วนจะเป็นแผนจาก Area ส่วนใหญ่ก็ ยังเป็นแผนของหน่วยงานหลัง จึงยังเป็นแผนแบบ Top-Down แต่ในภาพรวมของแผนพัฒนาประเทศ ยังมองในภาพประชาชนเป็นศูนย์กลาง การเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การลดความเหลื่อมล้ำ ยังคงเป็น หมายเหตุของแผนฯ 13 จึงควรมีช่องทางให้ Steak Holder โดยเฉพาะภาคประชาชนได้สะท้อนความต้องการย้อนกลับมาที่ สทช. ในเรื่องการพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อตอบสนองในส่วนนี้

2.2.3 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

จากประเด็นการศึกษาข้อที่ 2. ทำอย่างไร จังหวัดจะสามารถเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำกับแผนพัฒนาจังหวัด และจังหวัดจะสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาทรัพยากรน้ำให้สอดคล้องตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ได้อย่างชัดเจน จากการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาพบว่าเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา จะต้องพิจารณากำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนา ดังนี้

รูปที่ 2-7 แสดง Action Plan การดำเนินการตามข้อเสนอเชิงนโยบาย

Action Plan การดำเนินการตามข้อเสนอเชิงนโยบาย			
แผนดำเนินการ	แผนระยะเร่งด่วน (1) Quick Win (1 ปี)	แผนระยะกลาง (2) Medium Term (2-3ปี)	แผนระยะยาว (3) Long Term (4-5ปี)
1. พัฒนาข้อมูลพื้นฐานด้านทรัพยากรน้ำ	1.1 กำหนดฐานข้อมูลทรัพยากรน้ำทั้งประเทศ (สทช./กษช.)		
	1.2 จัดทำฐานข้อมูลแหล่งน้ำ/เส้นทางน้ำกำหนด หรือ/ระบุรับผิดชอบ (กำหนดใช้ฐานข้อมูลน้ำ เป็นข้อมูลสารสนเทศใน Thai Water Plan ในระยะ กลาง) (สทช.)		
2. กำหนดบทบาทหน้าที่หน่วยงานด้านทรัพยากรน้ำ ให้ชัดเจน	1.3 กำหนดภารกิจและกรอบการทำงานของ หน่วยงาน และตัวชี้วัดผลการดำเนินการครอบคลุมทุก แผนแม่บท (สทช./13กระทรวง/อปท.)		3.1 รวบรวมแก้ไขกฎหมาย (สทช./กษช./กรม.)
	1.4 จัดทำรูปแบบมาตรฐานในการเสนอแผนงาน โครงการพร้อมตัวชี้วัด (สทช./13 กระทรวง/อปท.)		
3. การพัฒนาเครื่องมือ Platform	1.5 จัดทำคู่มือการใช้งานในรูปแบบสื่อดิจิทัล และ หนังสือคู่มือการใช้งานกระจายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้งานอย่างทั่วถึง (สทช.)	2.1 เพิ่มฐานข้อมูลแหล่งน้ำ/เส้นทางน้ำใน TWP (สทช.)	3.2 เพิ่มข้อมูลศักยภาพพื้นที่เชื่อมโยงให้เป็น ศักยภาพทรัพยากรน้ำจังหวัด (สทช./13 กระทรวง)
			3.3 พัฒนาเป็น Platform น้ำแห่งชาติ (สทช.)
4. จังหวัดเจ้าภาพหลักในการจัดทำแผนบูรณาการน้ำ จังหวัดเชื่อมโยงแผนแม่บทลุ่มน้ำ	1.6 กำหนดนโยบายจัดทำแผนแม่บทในทุก หน่วยงานเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงแผนแม่บทลุ่มน้ำ กับแผนจังหวัด รวม Area Based และแผน Agenda (สทช./13 กระทรวง)	2.2 สทช. ประสานกระทรวงมหาดไทย สร้างการ รับรู้ และฝึกปฏิบัติการระบบ TWP ในระดับท้องถิ่น พร้อมสร้างการรับรู้ (สทช./มท.)	
5. กำหนดนโยบายการเชื่อมโยงแผนแม่บทลุ่มน้ำกับ แผนน้ำจังหวัด	1.7 กำหนดให้เป็นนโยบาย กระทรวงมหาดไทย (สทช./มท./กรรมการลุ่มน้ำ)		
	1.8 จัดทำการประชุมสัมมนา Agenda สื่อ ออนไลน์ และการประชาสัมพันธ์เชิงรุก (สทช./ หน่วยงานรับผิดชอบ)		
6. การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้	1.9 ปรับรูปแบบสื่อดิจิทัล และการประชาสัมพันธ์ เป็นหลักในรูปแบบ Social media เป็นหลัก พร้อม ติดตามประเมินผล (สทช.)	2.3 พัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์และสื่อสารใน รูปแบบ Next Normal เดิมรูปแบบ (สทช./ กสทช.)	
	1.10 กำหนดรูปแบบศูนย์น้ำจังหวัดให้เป็นมาตรฐาน พร้อมตอบสนองข้อมูลทรัพยากรน้ำจังหวัด (สทช.)	2.4 ยกระดับศูนย์น้ำจังหวัดเป็นเครือข่าย กอง อำเภอยาน้ำแห่งชาติ (สทช./กษช.)	

1) ระยะเร่งด่วน (Quick Win)

1.1) กำหนดฐานข้อมูลทรัพยากรน้ำทั้งประเทศ

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ จัดทำกรอบฐานข้อมูลทรัพยากรน้ำ โดยจัดกลุ่มข้อมูล ประกอบด้วยศักยภาพน้ำในลุ่มน้ำ (ข้อมูลน้ำท่าลุ่มน้ำหลัก-ลุ่มน้ำรอง, ศักยภาพน้ำบาดาล, เขื่อน/อ่าง/ฝาย, ความจุ ฯลฯ) เสนอต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กำหนดให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการนำเข้าสู่ข้อมูล และรับผิดชอบความถูกต้องของข้อมูลเพื่อนำไปใช้งานเป็นฐานข้อมูลเดียวกันทั้งประเทศ ให้ จังหวัด อำเภอ ตำบล และชุมชนได้เข้าถึง รับรู้รับทราบ สามารถตรวจสอบโครงการ และให้มีช่องทางส่งข้อมูลความต้องการพัฒนาพื้นที่ตนเองย้อนกลับเพื่อให้ผู้รับผิดชอบแผนงานพัฒนา ในพื้นที่รับรู้รับทราบความต้องการ เพื่อพิจารณาความเหมาะสม หรือให้สามารถจัดเข้าแผนปฏิบัติการได้สอดคล้องกับความต้องการ

1.2) จัดทำฐานข้อมูลแหล่งน้ำ เส้นทางน้ำกำหนดรหัส และระบุผู้รับผิดชอบ

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ อยู่ระหว่างจัดทำข้อมูลแหล่งน้ำ-ทางน้ำ รวมอยู่ในรูปผังน้ำทั้งระบบ มีการกำหนดรหัสแหล่งน้ำ-ทางน้ำ (Identify) กำหนดเป็นคุณลักษณะของแหล่งน้ำทั้งขนาดใหญ่ กลาง และขนาดเล็ก กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบ ในระบบสารสนเทศ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน ทั้งนี้ต้องกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการนำเข้าและยืนยันข้อมูลแหล่งน้ำ ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จให้ใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศใน Thai Water Plan ต่อไป

1.3) กำหนดบทบาทหน้าที่หน่วยงานด้านทรัพยากรน้ำให้ชัดเจน

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ประชุมทำข้อตกลงร่วมกับหน่วยงานนโยบายระดับกระทรวง และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดกรอบอำนาจหน้าที่ เสนอคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติประกาศเป็นนโยบายให้ถือปฏิบัติ ป้องกันการทำงานทับซ้อนกันของหน่วยงาน

1.4) จัดทำรูปแบบมาตรฐานในการเสนอแผนงานโครงการพร้อมตัวชี้วัด

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ จัดทำรูปแบบมาตรฐานในการเสนอแผนงานโครงการ เพื่อใช้เป็นรูปแบบการปฏิบัติงาน โดยจัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ และคู่มือออนไลน์ ให้ผู้เกี่ยวข้องใช้งาน และถือปฏิบัติ พร้อมกำหนดกรอบตัวชี้วัดผลการดำเนินการให้ครอบคลุมในทุกแผนแม่บท ที่มีหลากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม

1.5) การจัดทำคู่มือการใช้งาน Thai Water Plan (Platform)

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ จัดทำคู่มือใช้งาน Platform Thai Water Plan ทั้งในรูปแบบออนไลน์ และเอกสารคู่มือ มอบให้ผู้ใช้งานในระดับจังหวัดและ อปท. ที่เกี่ยวข้อง และเร่งการสร้างความรับรู้ในทุกระดับต่อไป โดย สทช.พัฒนา แอปพลิเคชัน Thai Water Plan เป็นเครื่องมือในการใช้กรอกและตรวจสอบความพร้อม และคัดกรอง แผนปฏิบัติการของจังหวัด กำหนดให้หน่วยงาน เริ่มใช้งานในปี 2564 เพื่อรวบรวมแผนงานปี 2566-2570 โดยให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัดเป็นผู้จัดทำแผนงานให้สอดคล้องกับแผนแม่บทลุ่มน้ำที่ครอบคลุมจังหวัดนั้นๆ เพื่อส่งให้คณะกรรมการลุ่มน้ำให้ความเห็น และ สทช. ใช้กลั่นกรองแผนปฏิบัติการ โดยพิจารณาจากความพร้อมแบบ แพลน แผนผัง การขอใช้ที่ดิน และความซ้ำซ้อนของแผนงานพิจารณาผ่านแผนแม่บท 6 ด้านของแผนแม่บทบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี Thai Water Plan เป็น Platform ใหม่ เริ่มใช้งานเป็นปีแรก ผู้ใช้งานขาดความเข้าใจ และยังไม่ถนัดกระบวนการใช้งาน นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดในด้าน ช่องทางการเข้าใช้ยังไม่พอเพียง และ Stake Holder ยังเข้าถึงน้อย ต้องเร่งประชาสัมพันธ์ และดำเนินการจัดทำหนังสือคู่มือมอบให้ผู้ใช้งานในระดับจังหวัดและ อปท. ที่เกี่ยวข้อง และเร่งการสร้างความรับรู้ในทุกระดับต่อไป

1.6) กำหนดนโยบายจัดทำแผนแม่บทในทุกหน่วยงาน

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กำหนดนโยบาย ร่วมกับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง (13 กระทรวง 48 หน่วยงาน) กำหนดให้หน่วยงาน ที่มีภารกิจด้านทรัพยากรน้ำ จัดทำแผนแม่บทบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของหน่วยงาน ตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) รวมทั้งแผนงานตาม Area Based และแผน Agenda Based ที่หน่วยงานรับผิดชอบ ให้อยู่ในกรอบแผนแม่บทลุ่มน้ำ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับแผนแม่บทลุ่มน้ำ และแยกเป็นแผนรายจังหวัดตามกรอบแผนแม่บทลุ่มน้ำ

1.7) กำหนดนโยบายการเชื่อมโยงแผนแม่บทลุ่มน้ำกับแผนน้ำจังหวัด

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กำหนดนโยบายให้ทุกจังหวัด ดำเนินการเชื่อมโยงแผนแม่บทลุ่มน้ำกับแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจังหวัด โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และคณะกรรมการลุ่มน้ำ ดำเนินการนำแผนแม่บททรัพยากรน้ำในระดับลุ่มน้ำ ในส่วนแผนแม่บททรัพยากรน้ำของหน่วยงานภาครัฐ ที่แยกรายละเอียดแผนงานจังหวัด สรุปภาพรวมให้คณะกรรมการลุ่มน้ำพิจารณาในกรอบแผนแม่บทลุ่มน้ำนั้นๆ และแยกเป็นแผนระดับจังหวัด กำหนดให้จังหวัดตั้งคณะทำงานพิจารณากำหนดแผนปฏิบัติการของจังหวัด โดยคัดกรองให้เป็นไปตามกรอบแผนแม่บทลุ่มน้ำ ในเขตที่จังหวัดรับผิดชอบในทุกกลุ่มน้ำที่จังหวัดมีพื้นที่ร่วมอยู่ โดยให้รวมแผนพัฒนาทรัพยากรน้ำในพื้นที่ของจังหวัดนั้นๆ (Area) จากอำเภอ และตำบล (โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น) คณะทำงานทำหน้าที่จัดกลุ่มความเชื่อมโยงแผน พิจารณาเป้าหมาย กำหนดเจ้าภาพหลักของแผนปฏิบัติงานให้ชัดเจน สามารถใช้ Thai Water Plan ตรวจสอบคัดกรองแผนงาน เพื่อเชื่อมโยงแผนแม่บทลุ่มน้ำให้สอดคล้องกันในด้านลำดับการพัฒนา ต้นน้ำกลางน้ำ และปลายน้ำ ของกลุ่มน้ำกับแผนพัฒนาจังหวัด จัดทำแผนให้สอดคล้องกับเงื่อนไข Area Based และ Agenda Based จัดลำดับความสำคัญของแผน และในอนาคตให้สามารถสะท้อนแผนขึ้นไปในระดับลุ่มน้ำ เพื่อพิจารณาแนวทางการพัฒนาทรัพยากรน้ำร่วมกับจังหวัดที่เป็น Steak Holder ของแต่ละลุ่มน้ำ และให้มีการปรับแผนแม่บททรัพยากรน้ำทุก 5 ปี เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสถานการณ์และความผันแปรจากสภาพอากาศที่มีผลกระทบแต่ละลุ่มน้ำต่อไป จึงเป็นการกำหนดให้จังหวัดเป็นเจ้าภาพหลักในการบูรณาการแผนบริหารจัดการน้ำไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและมีทิศทางไปตามแผนแม่บทลุ่มน้ำ และแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี ต่อไป

1.8) การประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้งานโครงการสำคัญและโครงการตามนโยบาย (Agenda Based)

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และหน่วยงานรับผิดชอบแผนงานโครงการสำคัญ แผนงานนโยบายเร่งด่วน แผนงานแนวทางปฏิรูปภาครัฐ (Agenda Based) เร่งจัดทำประชาสัมพันธ์ ทั้งในรูปสื่อออนไลน์ (คลิป/หนังสือ/Infographic) และการประชาสัมพันธ์เชิงรุก โดยเน้นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ผ่านหน่วยงานจังหวัด และหน่วยงานท้องถิ่น และภาคประชาชน หรือกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม โดยเก็บข้อมูลสะท้อนความรู้สึก ความต้องการ ความคิดเห็น แผนงานโครงการที่สำคัญ พร้อมให้หน่วยงานหลัก หน่วยงานรองชี้แจงเกิดการเข้าใจ และปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการ ลดปัญหาข้อขัดแย้ง และป้องกันการเสียโอกาสในการพัฒนาทรัพยากรน้ำในอนาคต

1.9) ปรับรูปแบบสื่อดิจิทัล และการประชาสัมพันธ์ เน้นหนักในรูปแบบ Social media เป็นหลัก

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ดำเนินการปรับรูปแบบการประชาสัมพันธ์ พัฒนาสื่อดิจิทัล และเน้นการใช้งาน Social Media เป็นหลักในช่วง สถานการณ์โควิด พร้อมติดตามประเมินผลและปรับปรุง (สทช.)

1.10) กำหนดรูปแบบมาตรฐานศูนย์บริหารจัดการทรัพยากรน้ำจังหวัด

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ต้องกำหนดรูปแบบมาตรฐานศูนย์บริหารจัดการทรัพยากรน้ำจังหวัด โดยแบ่งออกเป็นภารกิจ 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการรวบรวมนำเสนอข้อมูลน้ำในระดับจังหวัด 2. ด้านการพยากรณ์และเตือนภัยด้านน้ำ 3. ด้านการรวบรวมแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจังหวัด

สืบเนื่องจาก**กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ** เห็นชอบให้มีการจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการทรัพยากรน้ำจังหวัดเพื่อเป็นศูนย์กลางด้านการบริหารจัดการข้อมูลน้ำในจังหวัด และเป็นหน่วยงานในการบูรณาการแผนปฏิบัติการทรัพยากรน้ำจังหวัด ทั้งนี้เห็นสมควรให้ สทช. เร่งกำหนดรูปแบบการจัดการของศูนย์น้ำจังหวัด ในด้านการดำเนินการจัดทำข้อมูลในรูปแบบการสืบค้นทางระบบฐานข้อมูลกลางเชื่อมโยงจากต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยในด้านข้อมูลน้ำจังหวัด สามารถผนวกไว้ในข้อมูลแผนน้ำฯ จังหวัดในรูป Thai Water Plan โดยพัฒนาให้มีช่องทางการสืบค้นข้อมูลในระดับการเข้าถึงที่แตกต่างกันของ Stake Holder เช่นระดับรัฐบาล กชน. คณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด หน่วยงานรัฐ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล และภาคประชาชน ในส่วนการพยากรณ์เตือนภัยให้จัดทำเป็น Application การแจ้งเตือนสภาพอากาศ พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำแล้ง น้ำท่วม พายุฝน ต่างๆ โดยมีแนวทางร่วมกับสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการแจ้งภัยในรูปแบบอื่นๆ ให้เป็นการเตือนภัยของแต่ละจังหวัดตามความเหมาะสม โดยศูนย์น้ำจังหวัดทำหน้าที่เป็นเลขานุการของผู้ว่าราชการจังหวัด ในด้านทรัพยากรน้ำจังหวัด และเป็นหน่วยงานที่จะประชาสัมพันธ์ และประสานงานด้านทรัพยากรน้ำจากพื้นที่จังหวัดนั้นๆ

2) ระยะกลาง (Medium Term)

2.1) พัฒนาเพิ่มเติมฐานข้อมูลแหล่งน้ำ และข้อมูลทรัพยากรน้ำใน Thai Water Plan

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ต้องพัฒนาต่อเนื่องให้เป็น Application ที่รวมฐานข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ(ศักยภาพน้ำผิวดิน,น้ำใต้ดิน) ฐานข้อมูลแหล่งน้ำ ให้ครบถ้วนรวมอยู่ใน Application เดียวกัน เพื่อความสะดวกของผู้ใช้งาน

2.2) สร้างการรับรู้และฝึกปฏิบัติการระบบ Thai Water Plan ในระดับท้องถิ่น

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ทำสื่อในการเรียนรู้การจัดทำแผนปฏิบัติการทรัพยากรน้ำในระดับท้องถิ่น สร้างบทบาทการมีส่วนร่วม ทั้งสื่อออนไลน์ พัฒนาระบบ Coaching ทั้งภายในและภายนอก และจัดทำระบบติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อประเมินผลความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบูรณาการจัดทำแผนปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง โดยประสานกับกระทรวงมหาดไทย เพื่อผลักดันให้ท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการจัดทำแผนงานของตนเองให้เชื่อมโยงกับแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี ในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับจังหวัด รวมถึงการใช้งานระบบ TWP ในระดับท้องถิ่น ชุมชนให้สามารถติดตามแผนงานและผลงานของทุกหน่วยงานที่มีผลต่อภาคประชาชนในทุกระดับ

2.3) ยกระดับศูนย์บริหารจัดการทรัพยากรน้ำจังหวัดเป็นเครือข่ายกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ โดย กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ ต้องยกระดับยกระดับศูนย์บริหารจัดการทรัพยากรน้ำจังหวัดให้เป็นเครือข่ายกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ เพื่อให้มีความเชื่อมโยงการดำเนินการเป็นรูปธรรมในระดับย่อย และเป็นสื่อกลางในการประสานข้อมูลกับจังหวัด เชื่อมโยงเป็นระดับลุ่มน้ำ และระดับชาติ โดยเฉพาะ เมื่อเกิดภัยพิบัติ สามารถใช้เป็นกองบัญชาการส่วนหน้าของกองอำนวยการน้ำแห่งชาติต่อไป

2.4) พัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์และสื่อดิจิทัลแบบ Next Normal

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นผู้ดำเนินการปรับปรุงรูปแบบการสื่อสารในยุค Next Normal โดยเฉพาะในสถานการณ์โควิด 19 ซึ่งคาดว่าจะมีผลต่อเนื่องในระยะยาว โดยปรับการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบดิจิทัล มากขึ้นภายในข้อเท็จจริงที่ว่าภาคประชาชนในหลายพื้นที่ มีข้อจำกัดในด้านการเข้าถึงระบบดิจิทัลยุคใหม่ การขาดเครื่องมือสื่อสาร (Computer Pc/Smart Phone) รวมไปถึงการเข้าถึงระบบ Internet ในระดับตำบล และชุมชนต่างๆ การฝึกฝนใช้เครื่องมือดิจิทัลสมัยใหม่ เหล่านี้ เห็นสมควรกำหนดให้ **คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)** เร่งกระจายและปรับปรุงคุณภาพ Internet ชุมชนในระดับตำบลให้มีศักยภาพสูงและทั่วถึงอย่างเร่งด่วน สททช. สร้างสื่อดิจิทัล การทำสื่อออนไลน์ การสื่อสารรูปแบบ Social Media การจัดประชุมชี้แจงออนไลน์ในระดับตำบล ชุมชน ให้รับรู้รับทราบข้อมูล ฝึกการใช้ Application ค้นหาข้อมูล ตรวจสอบแผนงานที่ชุมชนเกี่ยวข้อง การแสดงข้อมูลย้อนกลับ ข้อเสนอแนะ ในเรื่องการจัดการทรัพยากรน้ำที่เกี่ยวข้องในหมู่บ้าน หรือชุมชน เพื่อให้หน่วยงานรับผิดชอบชี้แจง ทำความเข้าใจหลักการและเหตุผล เพื่อให้การพัฒนาทรัพยากรน้ำเป็นไปด้วยความสมบูรณ์และร่วมคิดร่วมทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

3) ระยะยาว (Long Term)

3.1) รวบรวมแก้ไขกฎหมายและระเบียบต่างๆ

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นผู้ดำเนินการหลักในการ ดำเนินการรวบรวมกฎหมายน้ำ พิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหาคความทับซ้อน เสนอ**คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ** เพื่อพิจารณาเสนอ **คณะรัฐมนตรี**ในการปรับแก้กฎหมาย และเร่งออกกฎหมายที่ยังไม่ครบถ้วนโดยเร็ว

3.2) พัฒนาเครื่องมือ Thai Water Plan

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพิ่มข้อมูลศักยภาพทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำ เชื่อมโยงให้เป็น ศักยภาพทรัพยากรน้ำจังหวัด และพัฒนา Thai Water Plan ให้เป็น “Platform ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ”

2.2.4 ปัจจัย ที่อาจมีผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินงานตามข้อเสนอเชิงนโยบาย

1) กำหนดบทบาทหน้าที่หน่วยงานด้านทรัพยากรน้ำ

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สททช.) เป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานกับ 13 กระทรวงที่มีภารกิจ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยต้องผลักดันนโยบายการกำหนดบทบาทหน้าที่หลักของแต่ละหน่วยงานไม่ให้เกิดการทับซ้อนกัน และกำหนดบทบาทหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีหน้าที่ชัดเจนไม่ให้เกิดการทับซ้อนของการจัดทำแผนปฏิบัติการ แต่เนื่องจากมีหน่วยงานจำนวนมากที่ดำเนินการด้านทรัพยากรน้ำ จึงส่งผลกระทบต่อการทำงาน ปัจจุบัน สททช. กำหนดใช้มาตรการตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่มีอยู่ และการดำเนินการโดยใช้คำสั่ง**คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ** ในการกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจนขึ้น ในส่วนกฎหมายและระเบียบที่มีความจำเป็น อยู่ในระหว่างเร่งดำเนินการ ในการแก้ไขปัญห สททช. มีการกำหนดใช้ Platform Thai Water Plan เพื่อใช้ในการตรวจสอบคัดกรองความทับซ้อนของแผนปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

2) กำหนดนโยบายจัดทำแผนแม่บทในทุกหน่วยงาน

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ต้องกำหนดนโยบาย ร่วมกับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง (13 กระทรวง 48 หน่วยงาน) กำหนดให้หน่วยงาน ที่มีภารกิจด้านทรัพยากรน้ำ จัดทำแผนแม่บทบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของ

หน่วยงาน ตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) รวมทั้งแผนงานตาม Area Based และแผน Agenda Based ที่หน่วยงานรับผิดชอบ ให้อยู่ในกรอบแผนแม่บทลุ่มน้ำ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับแผนแม่บทลุ่มน้ำ และแยกเป็นแผนรายจังหวัดตามกรอบแผนแม่บทลุ่มน้ำที่ครอบคลุมแต่ละจังหวัด จากข้อเท็จจริงที่ว่า หน่วยงานมีจำนวนมาก มีภารกิจภายใต้ กรอบกฎหมายและระเบียบมากมายตามไปด้วย ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการในเชิงพื้นที่ ปัญหาดังกล่าวยังเป็นปัจจัยเสี่ยงในการดำเนินการ แนวทางการแก้ไข สททช. ต้องใช้แนวทางกำหนดกรอบแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว พร้อม กำหนดนโยบาย โดย กทช. มีนโยบายให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดทำแผนแม่บทและกระจายสู่ลุ่มน้ำและทุกจังหวัดภายใต้ลุ่มน้ำ เพื่อให้จังหวัดสามารถตอบสนองและเชื่อมโยงแผนจังหวัดกับแผนลุ่มน้ำได้

3) พัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์และสื่อดิจิทัลแบบ Next Normal

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ต้องปรับปรุงรูปแบบการสื่อสารในยุค Next Normal โดยเฉพาะในสถานการณ์โควิด 19 ซึ่งคาดว่าจะมีผลต่อเนื่องในระยะยาว โดยปรับการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบดิจิทัล มากขึ้น แต่ในภูมิภาค ข้อมูลยังเข้าถึงภาคประชาชน ไม่ทั่วถึง ในหลายพื้นที่ มีข้อจำกัดในด้านการเข้าถึงระบบดิจิทัลยุคใหม่ การขาดเครื่องมือสื่อสาร (Computer Pc/Smart Phone) รวมไปถึงการเข้าถึงระบบ Internet ในระดับตำบลและชุมชนต่างๆ การฝึกฝนใช้เครื่องมือดิจิทัลสมัยใหม่ การดำเนินการต้องกำหนดให้คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เร่งกระจายและปรับปรุงคุณภาพ Internet ชุมชนในระดับตำบลให้มีศักยภาพสูงและทั่วถึงอย่างเร่งด่วน ซึ่งอาจเป็นปัจจัยเสี่ยงในด้านกรอบระยะเวลาที่ยังไม่สามารถกำหนดชัดเจนได้ สททช. อาจต้องใช้แนวทางการสร้างเครือข่ายออนไลน์ในรูป Social Media ร่วมกับผู้แทนกลุ่มผู้นำ ผู้แทนชุมชน หรือผู้แทนท้องถิ่น (อปท.) ในการสื่อสารร่วมกันแทนการสื่อสารโดยตรง อาจต้องจัดประชุมออนไลน์ร่วมกับผู้แทนเครือข่ายมากและบ่อยครั้งขึ้น และการส่งสื่อในรูปดิจิทัล และเอกสารคู่มือ เพื่อสร้างความเข้าใจในระยะแรกไปพลางก่อน

4) ปัจจัยด้านกฎหมาย-ระเบียบปฏิบัติ กฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่มีจำนวนมาก ทำให้มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ทับซ้อนกัน การแก้ไขใช้เวลานาน ต้องมีกระบวนการในการร่วมแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม ขณะนี้ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ อยู่ระหว่างเร่งดำเนินการแก้ไข โดยวาง Road Map เพื่อให้การทำงานมีการกระบวนการ ติดตามและแก้ไขอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถดำเนินการได้เร็วที่สุด ในส่วนการดำเนินการในปัจจุบัน ต้องมีการทำข้อตกลง (หรือให้คำสั่ง กทช.) กำหนดกรอบบทบาทหน้าที่และประสานแต่ละกระทรวง แต่ละหน่วยงาน กำหนดอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน ในการปฏิบัติงานด้านแผนงานต่างๆ เพื่อไม่ให้เกิดการทับซ้อนดังกล่าว

2.3 ภาวะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอ

จากข้อเสนอการบูรณาการแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำกับแผนพัฒนาจังหวัด ผู้นำจะต้องมีคุณสมบัติและคุณลักษณะที่สำคัญดังนี้

(1) การทำงานแบบมีส่วนร่วม มีความสามารถในการสร้างทีมงาน การกำหนดเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน กำหนดกระบวนการ และกำหนดวิธีการทำงานให้ทีมงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น การตั้งเป้าประสงค์ในการทำงานร่วมกัน การสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรให้ขับเคลื่อนงานบรรลุวัตถุประสงค์ อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) **การนำแผนสู่การปฏิบัติและการมุ่งผลสัมฤทธิ์** มีความสามารถในการวางแผน กำหนดเป้าหมาย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ภารกิจของงาน มุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับ การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานและนำผลจากการติดตามมาเป็นข้อมูลประกอบในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(3) **ความสามารถทางดิจิทัล** ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยี ติดตามเทคโนโลยี นำมาปรับใช้ และผลักดันเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการทำงานเกิดความคล่องตัว ลดระยะเวลา ลดการสิ้นเปลืองงบประมาณ

(4) **ความสามารถในการสื่อสาร** การทำงานของ สททช. เป็นการทำงานลักษณะกำกับ ต้องทำงานร่วมกับหลายหน่วยงาน ต้องมีทักษะในการรับฟัง การจับประเด็น การนำเสนอ ถ่ายทอดความคิด และการโน้มน้าว ให้สามารถขับเคลื่อนข้อเสนอให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยได้รับความร่วมมือและสนับสนุนอย่างดี

(5) **การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี** การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งหน่วยงานภายใน และภายนอกองค์กร การเป็นที่น่าเชื่อถือและ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สร้างความร่วมมือ และสามัคคีในองค์กร ส่งผลต่อความสำเร็จและภาพลักษณ์ขององค์กร

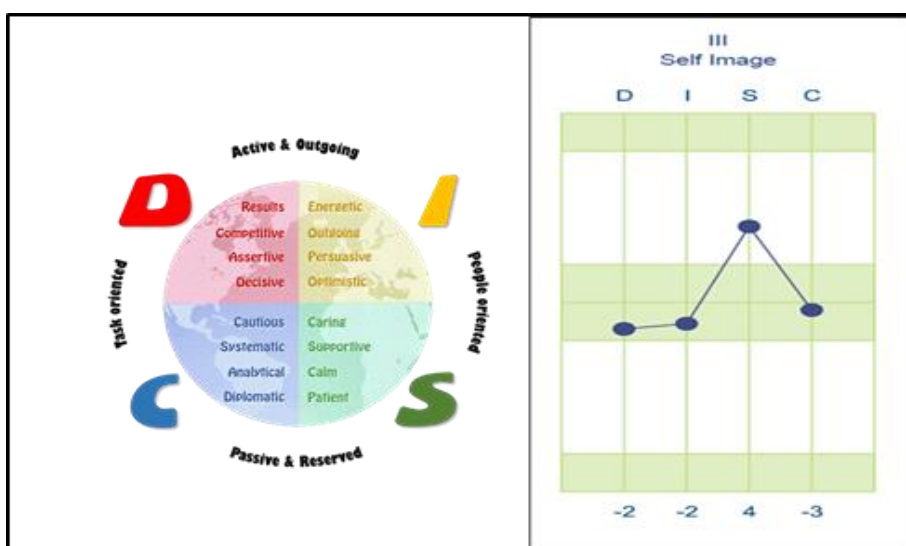
3. แผนพัฒนาตนเอง

3.1 การวิเคราะห์ตนเอง

นายเทิดพงศ์ ไทยอุดม ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ภาค 3 สังกัดสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี เป็นผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม (นบส.1) รุ่นที่ 94 ได้ดำเนินการทดสอบประเมินตนเอง เพื่อพัฒนาและปรับปรุงในด้านความรู้ ทักษะ และความสามารถ ตามแนวทางที่สำนักงาน ก.พ. ได้กำหนดไว้ 2 รูปแบบ ดังนี้

3.1.1 รูปแบบ DISC Model โดยบริษัท เอ็นพีโอ คอนซัลติ้ง จำกัด โมเดลการทดสอบดังกล่าวเป็นรูปแบบของศาสตร์ทางจิตวิทยาที่ใช้วัดพฤติกรรมการทำงานด้านบุคลิกภาพที่สามารถบ่งบอกได้ว่าคุณเป็นคนประเภทไหนในการทำงาน สังเกตจากพฤติกรรมการทำงานของคุณ ว่ามีจุดเด่นในการทำงานอย่างไร หรือมีข้อจำกัดอย่างไร โดย DISC Model สามารถวัดพฤติกรรมการทำงานของมนุษย์ได้ 4 แบบ คือ D (Dominance : ควบคุม), I (Influence : ชักจูง), S (Steadiness : สม่ำเสมอ) และ C (Compliance : ทำตาม) โดยรูปแบบที่เกิดขึ้นกับผู้ศึกษา คือ S/dic แสดงลักษณะของ Steadiness อย่างเด่นชัด บ่งบอกว่าเป็นคนบุคลิกที่สุขุม ใจเย็น พร้อมสนับสนุนแม้จะอยู่ในสภาวะปัญหาหยาบช้า พร้อมปฏิบัติตามระบบงานที่กำหนดให้แล้วเสร็จ มีการวิเคราะห์ความเสี่ยงด้วยความรอบคอบ ดำเนินการด้วยความระมัดระวัง สร้างสมดุลเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพนักงาน เสียสละเพื่อผู้อื่น และพร้อมให้คำแนะนำปรึกษา เน้นภารกิจที่ดูแลรับผิดชอบ มีสมาธิในเนื้อหาของงานไม่เชื่ออะไรง่ายๆ พร้อมเผชิญปัญหาและความยุ่งยาก คิदनอกกรอบ จริ่งจังกับงาน และการแก้ไขปัญหา ทำงานที่ไม่ได้รับการชี้แนะได้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมโดยรวมของผู้ศึกษา จากการวิเคราะห์พฤติกรรมแล้ว ในอนาคตต้องปรับพฤติกรรมที่ต้องดำเนินการเพิ่มขึ้น ดังนี้

รูปที่ 3-1 รูป Self - DISC Model

การปรับปรุงพฤติกรรม

จากการศึกษาในบทเรียน นักบริหารระดับสูง เรื่องการพัฒนาความสัมพันธ์และการนำทีม มีการดำเนินการวิเคราะห์และประเมินผล Self - DISC Model ทำให้สามารถวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาตนเอง โดย ให้เพิ่มเติมการพิจารณาในการเสริมสร้าง การผลักดันตนเองและผู้อื่นให้บรรลุเป้าหมาย มุ่งสร้างวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง กล้าเผชิญในเรื่องที่ไม่เคยทำ และการค้นหาวิธีแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้ได้ สูงขึ้นกว่าที่เคยปฏิบัติ ซึ่งผู้ศึกษาจะนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อลดข้อด้อย และเพิ่มประสิทธิภาพของตนเองต่อไป

ตาราง 3-1 ผลการประเมินของผู้ศึกษา (นายเทิดพงศ์ ไทยอุดม)

ที่	ทักษะของนักบริหารระดับสูง	ผลการประเมิน		
		ตนเอง	จากผู้อื่น	เชิง สถานการณ์
1	การยึดมั่นในมาตรฐานจริยธรรมและความเป็นมืออาชีพ(Demonstrating Integrity)	ดี	โดดเด่น	ดี
2	การกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์(Developing Vision and Strategy)	ดี	โดดเด่น	โดดเด่น
3	การพัฒนาตนเองและผู้อื่น และสร้างการมีส่วนร่วมในองค์กร (Developing Self and Others, and Engaging Others)	ดี	โดดเด่น	ดี
4	การสร้างและส่งเสริมให้เกิดการทำงานบูรณาการและความร่วมมืออย่างเต็มที่ (Facilitating Hyper-collaboration)	ดี	โดดเด่น	ดี
5	การผลักดันให้เกิดนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง (Driving Innovation and Change)	ดี	โดดเด่น	โดดเด่น
ที่	ทักษะของนักบริหารระดับสูง	ผลการประเมิน		
		ตนเอง	จากผู้อื่น	เชิง สถานการณ์
6	การผลักดันให้เกิดการปฏิบัติและผลสัมฤทธิ์ (Driving Execution and Results)	ปานกลาง	โดดเด่น	ดี
7	ทักษะดิจิทัล (Digital Skill)	ดี	ดี	โดดเด่น
8	ทักษะการสื่อสารโน้มน้าว(Communicating and Influencing)	ปานกลาง	โดดเด่น	ดี

3.1.2 การประเมินทักษะเพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาตนเอง เป็นการประเมินทักษะด้วยวิธีข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา เป็นการประเมินการรับรู้พฤติกรรมตามทักษะของตัวผู้ประเมิน เปรียบเทียบกับการรับรู้จากผู้ประเมินกลุ่มอื่นๆ อีก 3 กลุ่ม ได้แก่ผู้บังคับบัญชา เพื่อร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา ว่าตนเองมีพฤติกรรมต่างๆ ในการปฏิบัติงานที่สะท้อนทักษะที่ประเมินมาน้อยเพียงใด ส่วนการประเมินทักษะด้วยวิธีแบบประเมินเชิงสถานการณ์ จะประเมินทักษะโดยพิจารณาจากการวิเคราะห์ การตัดสินใจของผู้รับการประเมินผ่านสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ในการบริหารงาน เป็นการประเมินทักษะจำนวน 2 กลุ่ม 8 ทักษะ โดยจำแนกเป็นทักษะด้านภาวะผู้นำ 6 ทักษะ และทักษะเชิงยุทธศาสตร์ 2 ทักษะ การประเมินทักษะนักบริหารระดับสูงของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 94 ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลัก คือ การนำผลการประเมินไปใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนา ทักษะรายบุคคล ซึ่งนอกจากจะช่วยเพิ่มพูนทักษะของตนเอง และพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในระยะยาวแล้ว ยังเป็นการเตรียมตัวให้กับผู้เข้ารับการอบรมก่อนการเลื่อนตำแหน่งไปเป็นผู้บริหารระดับสูงขึ้นด้วย

3.2 การวางแผนพัฒนาตนเอง

จากผลการประเมินตนเองในข้อ 3.1 เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะด้านต่างๆ เทียบกับตำแหน่งเป้าหมาย คือ ผู้ช่วยเลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (นักบริหารระดับต้น)

มีประเด็นจุดแข็งที่ต้องการพัฒนาเพิ่ม 2 ประเด็น ได้แก่

(1) **ทักษะดิจิทัล** เป้าหมายการพัฒนาในระยะสั้น 2 เดือน ให้มีความรู้โปรแกรม Photoshop เพื่อพัฒนาการจัดทำ Inflow Graphic การพัฒนาให้สามารถใช้ Cloud ในการจัดเก็บข้อมูล โดยการศึกษาด้วยตนเองทาง Internet และมีแผนพัฒนาในระยะ 2 ปี คือสามารถเป็นต้นแบบที่ดีในการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการทำงานในหน่วยงาน

(2) **การผลักดันนวัตกรรม** เป้าหมายการพัฒนา ในระยะ 2 ปี คือสามารถพัฒนาทีมให้มีศักยภาพในการผลิต Application ในการใช้ฐานข้อมูลพยากรณ์ และข้อมูลสำคัญ/จำเป็น ในระดับชุมชน

มีประเด็นจุดอ่อนที่ต้องการพัฒนา 2 ประเด็น ได้แก่

(1) **ทักษะการสื่อสารโน้มน้าว** เป้าหมายการพัฒนาในระยะสั้น 2 เดือน ศึกษาด้วยตนเองทาง Internet และศึกษาจากการอ่านบทความ ให้มีความรู้หลักการประชาสัมพันธ์ มีเป้าหมายการพัฒนา ในระยะ 2 ปี คือสร้างการประชาสัมพันธ์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในรูปแบบที่ทันสมัย โดดเด่นชัดเจน เข้าถึงทุกระดับ

(2) **การพัฒนาตนเองและผู้อื่นและสร้างการมีส่วนร่วมในองค์กร** เป้าหมายการพัฒนาในระยะสั้น 2 เดือน ศึกษาในบทเรียน นบส. และการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่ม ให้มีความรู้การสร้างการมีส่วนร่วม มีเป้าหมายการพัฒนา ในระยะ 2 ปี คือสามารถปรับแนวทางการดำเนินการในสำนักงาน ให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ พร้อมปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.3 ผลการพัฒนาตนเอง

3.3.1 การพัฒนาด้านทักษะดิจิทัล

ทำการศึกษาในระบบออนไลน์ สามารถพัฒนาการใช้โปรแกรม Photoshop โดยสามารถตกแต่งภาพจัดทำ Inflow Graphic ในระดับเบื้องต้นได้เป็นอย่างดี มีการพัฒนาให้สามารถใช้ Cloud ในการจัดเก็บข้อมูลได้ และได้รับข้อเสนอแนะที่สำคัญ จากเพื่อน นบส.94 สามารถนำไปปรับใช้ในการทำผลงานที่ดีขึ้น คาดว่าจะสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

3.3.2 ทักษะการสื่อสารโน้มน้าว

ทำการศึกษาเบื้องต้นในระบบออนไลน์โดยการเน้นหลักการสร้างพลังงาน (Power) การศึกษาข้อมูลให้เข้าใจอย่างแท้จริง (Understanding) และ การมองหาความเป็นไปได้ (Possibility) เป็นการเสริมสร้างพลังตนเองมั่นคง มั่นใจ เปิดเผยความรู้สึก จริงใจ รับฟัง มองหาความเป็นไปได้ในการดำเนินการร่วมกัน ลดความขัดแย้ง เป็นต้น ซึ่งต้องมีการพัฒนาต่อเนื่องต่อไป

ในส่วนการพัฒนาระยะยาวจะได้ดำเนินการเตรียมการด้านการพัฒนา นวัตกรรมด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อรองรับงานในอนาคต ร่วมกับการพัฒนาระบบทีม โดยส่วนหนึ่งเป็นการนำการเรียนรู้จากการศึกษาตามหลักสูตร นบส. รุ่น 94 ไปปรับใช้และศึกษาเพิ่มเติม ต่อยอดสู่การปฏิบัติให้มีความก้าวหน้าต่อไป

บรรณานุกรม

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561, มิถุนายน 2564

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, ยุทธศาสตร์สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (2564-2568), มิถุนายน 2564

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 –2564, ออนไลน์ (สืบค้นจาก https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue 2559) , กรกฎาคม 2564

สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 และ พ.ศ. 2564, 2564

ประวัติผู้เขียนเอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคล

นายเทิดพงศ์ ไทยอุดม

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี   วิศวกรรมศาสตรบัณฑิตสาขา วิศวกรรมก่อสร้าง มหาวิทยาลัยศรีปทุม ปี 2535
 ปริญญาโท   วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขา วิศวกรรมโครงสร้าง มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปี 2540

ประสบการณ์การรับราชการ

- 1 ตุลาคม 2556   ผู้อำนวยการโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษามูลล่าง จ.ศรีสะเกษ (อำนวยการระดับต้น)
                                  สำนักงานชลประทานที่ 8 กรมชลประทาน
- 10 พฤศจิกายน 2558   ผู้อำนวยการโครงการชลประทานนครราชสีมา จ.นครราชสีมา (อำนวยการระดับต้น)
                                  สำนักงานชลประทานที่ 8 กรมชลประทาน
- 3 ตุลาคม 2561   ผู้อำนวยการโครงการชลประทานบุรีรัมย์ จ.บุรีรัมย์ (อำนวยการระดับต้น)
                                  สำนักงานชลประทานที่ 8 กรมชลประทาน
- 5 ตุลาคม 2563   ผู้อำนวยการกองการต่างประเทศ (อำนวยการระดับต้น)
                                  สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ   สำนักงานกฤษฎามนตรี
- 16 ตุลาคม 2563   ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ภาค 3 จ.ขอนแก่น(อำนวยการระดับสูง)
                                  สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ   สำนักงานกฤษฎามนตรี

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ภาค 3 สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี
 589/6-7 ถนนกลางเมือง ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.ขอนแก่น